

NESTNIK

Letnik XIX.

Celovec, petek, 22. maj 1964

Štev. 21 [1147]

»Odstotek za nerazvite«

Svetovna konferenca OZN o trgovini in razvoju, ki že deveti teden zaseda v Ženevi in je s tem časovno stopila že v zadnjo tretjino predvidenega trajanja, nadaljuje svoje delo v posameznih odborih. Kmalu pa se bodo v Ženevi spet sestali visoki politični predstavniki 120 udeleženi držav, da napravijo zaključke na podlagi razprav, ki so potekale v odborih.

Ker je do konca konference preostalo le še nekaj tednov, so člani odborov v precejšnji časovni stiski. Za to fazo proučevanja konkretnih predlogov je značilno intenzivno in naporno delo — zasedanja od zgodnjega jutra do poznega večera. Sprito takšnega položaja je generalni sekretar konference Raul Prebisch poudaril, da sta število in kvaliteta predlogov sicer napravila nanj globok vtis, vendar je časovno in fizično nemogoče, da bi v odborih v preostalem času pretresli in rešili vsa vprašanja, vse vidike in podrobnosti kompleksne ekonomske in trgovinske problematike. Zato je delegate pozval, naj se predvsem usmerijo na tista priporočila in sklepe, ki so bistvenega pomena za uspeh konference.

Po splošni ugotovitvi predstavnikov razvijajočih se držav ima mednarodna finančna in tehnična pomoč prioriteto na konferenci. O razširitvi mednarodne finančne pomoči so razpravljali v odboru, ki mu predseduje jugoslovanski delegat Janez Stanovnik. Trenutno posvečajo pri teh debatah največ pozornosti osnutku francoske resolucije, ki predlaga, naj bi razvite države en odstotek svojega narodnega dohodka žrtvovala za financiranje gospodarskega razvoja razvijajočih se držav v svetu. Ta francoski predlog so države v razvoju v glavnem ugodno sprejele in jo pozdravile kot »osvežilni način«, kako se je ena izmed industrializiranih držav lotila problematike v zvezi s finančno pomočjo nezadostno razvitim državam.

Med debato o tem francoskem predlogu je bilo postavljeno tudi vprašanje, ali bodo 1 odstotek sredstev računali na podlagi bruto ali neto narodnega dohodka. V prvem primeru bi razvite države Zahoda povečale svoj prispevek skupno na kakih 10 milijard dolarjev, v drugem primeru pa bi se ta prispevek zvišal na okrog 15 milijard dolarjev na leto.

Za tem francoskim predlogom se seveda skriva tudi spoznanje, da bodo države v razvoju več uvažale za svoje potrebe, če bodo imele na razpolago večja finančna sredstva. To pa pomeni, da se industrializiranim državam odpirajo ugodnejše perspektive za njihov izvoz, za večji plasma kapitalne opreme.

Koliko bodo industrializirane države podprle pariški predlog, še ni mogoče natančno ugotoviti. Kakor v raznih drugih sferah trgovinskih in ekonomskih odnosov se tudi tukaj srečujejo upravičene zahteve držav v razvoju in pa stari interesi ekonomsko razvitih držav; iščejo se skupni jezik in skupne kompromisne

Odnosi med Ameriko in Sovjetsko zvezo:

Potrebni so nadaljnji koraki

za razširitev stikov in zboljšanje medsebojnega zaupanja

Liberalno krilo ameriške demokratske stranke, katerega organizacija se imenuje »Američani — borci za demokratične akcije«, je imelo pred nedavnim svoj letni kongres, na katerem so veliko pozornost posvetili zlasti vprašanju, ki se nanašajo na odnose med Ameriko in Sovjetsko zvezo. V tej zvezi je kongres sprejel tudi vrsto resolucij, katerih glavna ugotavlja, da so nujno potrebni nadaljnji koraki za razširitev stikov in zboljšanje medsebojnega zaupanja med Ameriko na eni ter Sovjetsko zvezo in socialističnimi državami na drugi strani.

Udeleženci kongresa so se izrekli za to, da bi se s Sovjetsko zvezo čimbolj povečala trgovina z nestrteškim blagom in da bi se razširil sedanj program kulturne in tehnične izmenjave. Prav tako so se izrekli za sodelovanje obeh držav pri vesoljskih raziskavah, v zdravstvu, zdravstveni zaščiti, meteorologiji in geofiziki.

V drugi resoluciji so se udeleženci kongresa odločno izrekli proti načrtom ameriške vlade, da bi ustanovili multilateralne sile NATO, v katerih naj bi bila zajeta tudi Zahodna Nemčija. Če bo Zahodni Nemčiji omogočeno, da sodeluje v atomskih silah — je rečeno v resoluciji — potem bo

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo 31. majnika 1964 v Delavski zbornici v Celovcu

Akademijo

Spored: petje, telovadba, recitacije narodni plesi. Začetek ob pol treh popoldne. Vstopnice po 15, 20 in 25 šilingov v šolski pisarni.

Avstrijski gospodarstveniki v Sloveniji in na Hrvaškem

Od srede naprej se mudi na obisku v Sloveniji in na Hrvaškem tridesetčlanska avstrijska gospodarska delegacija, ki jo v zastopstvu predsednika Zvezne gospodarske zbornice, ing. Sallingerja, vodi predsednik koroške zbornice obrtnega gospodarstva ing. Pfrimer. Delegacijo sta na obisk povabili gospodarski zbornici Slovenije in Hrvaške.

Delegacija, ki bo jutri zaključila svoj obisk v Jugoslaviji, bo medtem obiskala Maribor, Ljubljano in Zagreb. Na svojem obisku se bo podrobno seznanila z gospodarstvom Slovenije in Hrvaške ter z možnostmi blagovne izmenjave, kar bo nedvomno koristilo gospodarstvu vseh treh pokrajin in kar lahko ustvari pogoje za nadaljnji popestritev blagovne izmenjave med njimi.

rešitve. Splošno spoznanje o tem, da dve tretjini človeštva živita v težavnem položaju — to je dokazano s številnimi statističnimi in drugimi argumenti — pa je nedvomno povod za optimizem. Kajti tudi sicer se je med dosedanjimi debatami pokazalo — to je poudaril tudi generalni sekretar konference Prebisch — da mnoga pojmovanja in načela, ki so bila pred nekaj leti še nesprijemljiva in o katerih razvite države sploh niso hotele razpravljati, že pridobivajo »državljansko pravico« ali pa so si jo celo že pridobila.

Ravno v tem je konkreten dokaz, da sedanja svetovna konferenca OZN o zgodovini in razvoju ne bo minila brez vsakega uspeha. Vseposplošno in vsestransko zadovoljivih rezultatov sicer še ne bo dosegla, napravila pa bo važen korak naprej po poti k stvarnemu reševanju sodobnih mednarodnih gospodarskih vprašanj. In s tem bo v glavnem tudi že izpolnila svojo nalogo, kajti čim je narejen začetek, tudi ne bo več tako težko najti možnosti za nadaljnje delo in nadaljnja prizadevanja v tej smeri.

to ustvarilo nove težave in ovire na poti zboljšanja odnosov med Vzhodom in Zahodom.

Končno so na kongresu izrazili upanje, da bo predsednik Johnson sledil zgledu predsednika Kennedyja in nadaljeval njegova prizadevanja za zagotovitev miru na svetu.

20 let društva slovenskih novinarjev

V Metliki, kjer je bila pred dvajsetimi leti prva slovenska novinarska konferenca, so se zadnjo soboto zbrali slovenski novinarji na izrednem občnem zboru, posvečenemu 20-letnemu jubileju društva. Poleg njih so prispele v Metliko tudi visoki predstavniki političnega življenja, zastopniki koroških in tržaških novinarjev ter predstavniki grafikov in tehnikov, ki so pred dvajsetimi leti oblikovali slovenski tisk, kateri je odigral važno vlogo v boju za osvoboditev.

Predsednik društva novinarjev Slovenije Dušan Fortič je v svojem referatu poudaril, da so slovenski novinarji ponosni na prehojeno pot, ponosni predvsem zaradi tega, ker nadaljujejo svetle tradicije slovenskega revolucionarnega in osvobodilnega partizanskega tiska. Po slavnosti seji so si udeleženci zbora ogledali muzej narodnoosvobodilne borbe, popoldne pa je belokranjska folklorna skupina nastopila s pestrim sporedom, kateremu je sledil kulturno-zabavni program in tovariški večer.

Slovenskim novinarjem je ob njihovem prazniku čestital tudi predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz - Tito in jim želel nadaljnje uspehe.

Prihodnji teden v Ženevi:

Srečanje Kreisky-Saragat v zvezi z vprašanjem Južne Tirolske

Za začetek prihodnjega tedna je v Ženevi predvideno srečanje med zunanjima ministroma Avstrije in Italije, ki bosta nadaljevala razgovore o južnotirolskem vprašanju. Minister dr. Kreisky se je v zvezi s tem vprašanjem že enkrat sestel v Ženevi s svojim italijanskim kolegom in je bilo že takrat domenjeno, da bo prišlo do ponovnega sestanka, čim bodo ustvarjeni pogoji za uspešne razgovore. Medtem je italijanska parlamentarna komisija — kakor smo obširno poročali tudi v našem listu — zaključila svoje proučevanje južnotirolskega vprašanja ter izročila rimski vladi obširno poročilo s konkretnimi predlogi za reševanje tega problema. S tem je bila tudi bližnjemu sestanku Kreiskega in Saragata dana podlaga za razgovore, kateri naj bi zgladili pot stvarnemu reševanju vseh tistih problemov, ki se nanašajo na odnose med obema državama.

V ženevskih krogih pričakujejo razgovore med Kreiskym in Saragatom s precejšnjim optimizmom ter poudarjajo, da bodo ti razgovori lahko potekali v mirnem vzdušju. Pri tem se sklicujejo zlasti na dejstvo, da v zadnjem času med obema državama ni prišlo do večjih političnih težkoč ali nesporazumov, ki bi lahko ovirali uspešna pogajanja. Prav tako pa je bila tudi na Dunaju in v Rimu že večkrat izražena pripravljenost na razgovore v mirnem in stvarnem duhu, tako da ugodnega vzdušja niti nadaljevanje milanskega procesa proti južnotirolskim atentatorjem niti italijanski pomisleki proti vključitvi Avstrije v Evropsko gospodarsko skupnost niso mogli skaliti.

Povsem v znamenju želje, da ženevskega sestanka ne bi po nepotrebnem sprav-

ljali v težave, je potekalo tudi binkošno srečanje južnih Tirolcev v Celovcu. Ob 25-letnici sporazuma med Hitlerjem in Musso-linijem, na podlagi katerega je okoli 70 tisoč južnih Tirolcev zapustilo svojo domovino, se je v Celovcu zbralo nekaj sto južnih Tirolcev, ki danes živijo v Avstriji in Zahodni Nemčiji. Na zborovanju sta govorila koroški deželni glavar Wedenig in južnotirolski deželni glavar dr. Magnago, kateri je ob tej priložnosti dejal, da je položaj na Južnem Tirolskem danes sicer boljši kot v dobi fašizma, vendar še ne tak, da bi ljudstvo lahko mirno zrla v bodočnost. Za Južno Tirolsko je zahteval pravo samovlado z avtonomno zakonodajo, izrecno pa je poudaril, da se južni Tirolci v svojih zahtevah nikdar ne smejo posluževati nelegalnih sredstev.

„Asuanski jez — most prijateljstva“

Velike slovesnosti ob zaključku prve faze gradnje jez na Nilu

Združena arabska republika je prejšnji teden v navzočnosti visokih predstavnikov prijateljskih držav slavila prvo veliko zmago pri gradnji asuanskega jez. Slovesnosti, med katero je predsednik ZAR Gamal Abdel Naser s pritiskom na gumb sprožil dinamični naboj in s tem preusmeril reko Nil v obtočni prekop, so se udeležili tudi predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščov, iraški predsednik Abdel Salam Aref in jemenski predsednik Abdulah al Salal.

Reka Nil je zdaj zavila iz svoje naravne struge in njene vode so stekle po obtočnem prokopu, ki ga je štiri leta in štiri mesece gradilo 34.000 egiptovskih in sovjetskih delavcev in strokovnjakov. S preusmeritvijo Nila je zaključena prva faza gradnje asuanskega jez; v tej fazi so zgradili dva pomožna jezova na reki, skopali obtočni prekop, zvrstili šest velikih predorov in položili temelje hidrocentrale. V drugi fazi, ki se zdaj začne, pa bodo do leta 1968 zgradili glavni jez, leta 1969 pa tudi še hidrocentrale.

Na velikem zborovanju, ki se ga je udeležilo nad 30.000 ljudi, je predsednik ZAR Naser poudaril, da je asuanski jez zimbol sovjetsko-arabskega prijateljstva. »V arabskem svetu in Afriki ste zgradili most prijateljstva, vez revolucij in kontinentov, za boljše življenje ljudstva. Arabsko-sovjetsko prijateljstvo je močno kot veliki asuanski jez.« Hkrati je predsednik Naser dejal, da je bil veliki jez podlaga velikega boja za Suez, ki

pomeni prelomnico v mednarodnih odnosih po drugi svetovni vojni in izhodišče osvobodilnega gibanja v Afriki.

Predsednik sovjetske vlade Hruščov je v svojem govoru zlasti naglasil, da pomeni zaključek del prve faze izgradnje asuanskega jez veliko moralno in politično zmago nad imperializmom in kolonializmom, ki nista pripisovala egiptovskemu ljudstvu sposobnosti za takšen podvig. Posebej je govoril o pripravljenosti in prizadevanjih Sovjetske zveze, da pomaga afriškim, azijskim in latinsko-ameriškim deželam v njihovem boju za gospodarsko osamosvojitve. Obsodil je gospodarski neokolonializem in pozdravil boj Afrike za popolno enakopravnost. Predsednika Naserja in podpredsednika maršala Amerja je ob tej priložnosti odlikoval z Redom heroja Sovjetske zveze in Redom Lenina ter naglasil, da pomenijo odlikovanja priznanje za zasluge v boju proti imperializmu, za prizadevanje pri utrjevanju miru na svetu ter za razvijanje sodelovanja in prijateljstva med obema državama.

Deželni svet koroške SPOe

bo jutri sprejel važne odločitve

Jutri bo v Celovcu zasedal deželni svet koroške SPOe, za občinim zborom najvišji forum stranke, ki bo razpravljal in sklepal o zelo važnih vprašanjih. Odločitve tega zasedanja ne bodo odločilnega pomena le za stranko samo, marveč bodo v veliki meri vplivale tudi na bodočo deželno politiko.

V glavnem so ta vprašanja povezana s prihodnjimi volitvami v koroški deželni zbor. Mandatna doba sedanjega deželnega zbora poteče sicer šele prihodnjo pomlad, vendar ni izključeno, da se bo deželni svet socialistične stranke odločil za preložitve volitev na letošnjo jesen. V tem primeru bi bile volitve 25. oktobra, ko bodo nove deželne zbore volili tudi na Dunaju in na Nižjem Avstrijskem.

Poleg tega pa bo deželni svet koroške SPOe odločil tudi glede nasledstva za sedanjega deželnega glavarja Wedeniga, ki je že 17 let na čelu koroške deželne vlade in hkrati stranke ter je medtem že presegel starostno mejo 65 let, ki jo je stranka postavila javnim mandatarjem. V obvečenih krogih pričakujejo, da bo deželni glavar sicer kljub temu še enkrat kandidiral, vendar bi ga čez dve leti zamenjal njegov naslednik. Glede tega pa bo padla odločitev med njegovim sedanjim namestnikom Simo in predsednikom koroške Delavske zbornice Scheiberjem.

Južna Koroška — najrevnejša pokrajina Avstrije

To že večkrat napravljeno ugotovitev je ponovil novi predsednik Zvezne gospodarske zbornice, ing. Sallinger, ko je v torek minulega tedna govoril na obnem zboru koroške zbornice obrtnega gospodarstva o koroških gospodarskih skrbih in problemih. Ob tej priložnosti je med drugim dejal, da v nobeni deželi ni takih gospodarskih protislovij kot ravno na Koroškem. Visokorazvitim turističnim krajem in najmodernejšim industrijskim podjetjem stojijo nasproti obsežne pokrajine, kjer se gospodarstvo razvija pod najtežjimi pogoji in kjer daje najnižje donose. Od 26 koroških sodnih okrajev jih 16 sodi v območja, kjer je treba razvoj gospodarstva pospešiti. Južnokoroško obmejno ozemlje spada med gospodarsko najbolj revne pokrajine Avstrije.

Avstrija si enostavno ne more privoščiti, je nadaljeval predsednik ing. Sallinger, da na zunaj kaže uspehe, ki imponirajo, na znotraj pa trpi, da v tej ali drugi pokrajini še vedno vlada gospodarska stiska. Koroška pridobiva dragocene surovine in izdeluje polfabrikate. Treba je končno ustvariti pogoje, da bodo ti produkti tudi na Koroškem dobičkanosno predelani. Naselitev novih industrij in izpolnitev obstoječih bi bila v tej smeri lahko zelo koristna. Pospeševanje investicijske dejavnosti je zato tudi na Koroškem zelo potrebno.

Tako daleč predsednik Zvezne gospodarske zbornice h karakteristiki koroškega gospodarstva in h karakteristiki gospodarskega položaja na južnem Koroškem posebej. Kar je s tem v zvezi na obnem zboru koroške zbornice obrtnega gospodarstva povedal, ni pravzaprav nič novega. Ugotovitve, ki jih je izrekel, se ponavljajo od tedaj naprej, ko je leta 1956 koroški deželni zbor uradno ugotovil, da je bila Južna Koroška desetletja gospodarsko zapostavljena in da je zaradi tega gospodarsko zaostala in nerazvita, in ko je sklenil, da ji je treba iz te zaostalosti pomagati z ustreznimi akcijami javne roke na deželni in na zvezni ravni. Tedaj je bil sklenjen takomenovan »Nachholprogramm« za južno Koroško.

Od te uradne ugotovitve in od tega uradnega sklepa bo v kratkem minulo 8 let. Ne bomo naštevali, kaj je bilo od tega časa naprej v prid naglejšega gospodarskega izkopenja Južne Koroške iz njene gospodarske zaostalosti in v prid njene gospodarske obogatitve obljubljenega in napravljenega. To je to pot odveč. Če na zvezni ravni merodajni predstavniki avstrijskega gospodarstva po teh osmih letih ugotavljajo, da spada južnokoroško ozemlje še vedno med gospodarsko najbolj revne pokrajine Avstrije, potem je to najboljše potrdilo, da je doslej v smeri pospeševanja prizadevanj, da bi se to ozemlje izklopalo iz svoje gospodarske zaostalosti in da bi se gospodarsko okrepilo, ostalo v glavnem vse le pri obljubah. Položaj južnokoroškega gospodarstva je zaradi tega in ker je šel razvoj svoj pot naprej, le še delikatnejši in vprašanje pomoči njemu le še bolj pereče, kot je bilo.

To velja tako za obrt in industrijo kot za turizem, najbolj pa za kmetijstvo. Ne tu in ne tam niso bila že v začetku pičila, pozneje pa vedno skromnejša sredstva takomenovane »južnokoroške pomoči« naložena tako, da bi mogel kdo trditi, da bodo pomenila trajno zaposlitev obilno razpoložljive delovne sile iz vrst domačega prebivalstva in da bodo južnokoroško gospodarstvo trajno okrepila in obogatila. Kolikor si je južnokoroško gospodarstvo v teh smereh pomagalo v zadnjih letih naprej, si je pomagalo v glavnem samo. Zanj ni bilo — kot za druga področja — doslej v ta namen določenih posebnih kreditov po nizkih obrestih, niti ne posebnih subvencij, ne na področju obrti in industrije, še manj pa na področju zboljšanja pogojev za turizem in za kmetijstvo. Zato je južnokoroško ozemlje še vedno ena najrevnejših pokrajin Avstrije.

Toda obljuba dela dolg, tudi še in toliko bolj, ker je stara 8 let. Južnokoroško gospodarstvo, obrt in industrija ter kmetijstvo in turizem vedno spet zahtevajo, da se pred osmimi leti dana obljuba končno izpolni. Ob tej priložnosti to zahtevo z vso upravičenostjo znova in najresneje urgirajo.

(bl)

Napetost glede vključitve Avstrije v EGS

V avstrijskih vladnih krogih čakajo z veliko napetostjo na pričetek neposrednih razgovorov komisije EGS o vprašanju vključitve Avstrije v to skupnost. Ta pričakovanja spremlja na avstrijski strani naraščajoči pesimizem glede na vprašanje, kakšno stališče bo omenjena komisija zavzela do zahtev, da Avstrija lahko vsak čas izstopi iz pogodbe in da jo lahko odpove, da si pridruži pravico do sklepanja trgovinskih in carinskih pogodb s tretjimi državami, da lahko odpravlja carino postopno in da bodočim spremembam na področju carinskih tarif lahko sledi z ustreznimi avtonomnimi sklepi. Te zahteve je namreč avstrijska vlada formulirala kot smernice za avstrijsko delegacijo za primer neposrednih pogajanj s komisijo EGS.

Medtem je Italija — namigujoč na Avstrijo — pozvala ostalih 5 članic EGS, naj ne dovolijo vstop držav v skupnost, katerih mednarodni status jim prepoveduje, da bi prevzele polne obveznosti, ki jih jim skupnost nalaga. Ta poziv je avstrijsko vlado močno prizadel. Da bi sondirala s tem nastali položaj, je pričela z obsežno diplo-

Izvoz in uvoz v jugoslovanski trgovinski bilanci

V mesecu aprilu je znašal jugoslovanski izvoz 21,5 milijarde deviznih dinarjev in je bil s tem za 2,9 milijarde večji kakor v lanskem aprilu. Hkrati pa se je uvoz povečal na 33,5 milijarde in s tem presegel lanski uvoz v aprilu za 4,3 milijarde. Za prve štiri mesece tekočega leta je položaj naslednji: izvoz se je povečal za 13,3 milijarde din ali za 19 % in dosegel 83 milijard, uvoz pa se je povzpela za 27,6 milijarde oziroma za 28 % ter znašal 126,3 milijarde dinarjev. Tako se je uvozni presežek za štirimesečno razdobje povečal od lanskih 29 na 43 milijard dinarjev.

Povečanje uvoza gre v glavnem na račun značilnega uvoza reprodukcijskega materiala, ki je v zvezi z naglim porastom industrijske proizvodnje.

matsko aktivnostjo v Rimu, Parizu in Banu. V okviru tega sondiranja položaja bo prišlo v kratkem tudi do razgovora zunanje ministra Kreiskyja s svojim italijanskim kolegom Saragatom.

Sedaj, ko so informativni razgovori Avstrije o možnostih vstopa v EGS zaključeni

in ko bo njena komisija odločala o neposrednih razgovorih med njo in predstavniki avstrijske vlade, je novi kancler Klaus čutil potrebo, da v parlamentu formulira stališče avstrijske vlade do vprašanja gospodarskega sodelovanja Avstrije. V svoji izjavi je Klaus uvodoma poudaril, da tudi sedanja vlada vodi tako zunanjo politiko, kakor so jo vodile vlade pred njo. Cilj avstrijske zunanje politike je, da se v skladu z ustavno nevtralnostjo, ki jo je parlament sklenil 26. oktobra 1955, bori za svobodo Avstrije in za njeno neodvisnost, da čuva integralnost države in da zagotovi avstrijskemu ljudstvu življenjske pogoje, ki temeljijo na načelih demokracije. Zaradi tega avstrijska vlada v oči gled gospodarski strukturi dežele v izjavah pred parlamentom in pri mednarodnih srečanjih avstrijskih državnikov ni pustila nobenega dvoma o tem, da predvideva aranžma z EGS, ki bo služil zagotovitvi eksportnih tržišč avstrijskega gospodarstva. Avstrija se bo trudila, je Klaus nadalje izjavil, da obdrži odnose s svojimi tradicionalnimi trgovinskimi partnerji na vse strani in da prepreči svojo gospodarsko izolacijo ali pa enostransko orientacijo svoje trgovine. S tem v zvezi bo podpirala vsa prizadevanja, ki imajo za cilj odpravo diskriminacij v mednarodni trgovini. Avstrija pozna meje, ki so ji postavljene v udeležbi na evropskem gospodarskem sodelovanju.

Zunanji minister Kreisky pa je dejal, da so avstrijski informativni razgovori v Bruslju zaključeni. Obojestransko stališče so pojasnjena, sedaj leži pri komisiji EGS, da sklepa o poročilu o teh razgovorih. Mi bi pozdravili, je dejal Kreisky, če bi prišla komisija do sklepa, da vstopi v pogajanja, da bi našli za Avstrijo rešitev, ki bi na eni strani z našo udeležbo na integraciji preprečila gospodarsko škodo diskriminacije naših eksportov in ki bi bila na drugi strani v skladu z državno pogodbo in nevtralnostjo.

Hiter gospodarski razvoj na Češkoslovaškem po drugi svetovni vojni

Če si ogledamo današnji položaj češkoslovaškega gospodarstva, potem opazimo dve značilnosti: industrija je zabeležila izreden vzpon, kmetijstvo pa je precej zaostalo za splošnim razvojem. Kljub temu pa je češkoslovaški narodni dohodek danes večji kot pred vojno, in sicer v glavnem po zaslugi industrijskega razvoja, ki je Češkoslovaško uvrstil med prve države na svetu.

Med nemško zasedbo Češkoslovaške se je industrijska proizvodnja do leta 1945 skrhila približno na polovico v primerjavi s predvoj-

nimi časi. Po vojni pa se je češkoslovaško gospodarstvo hitro opomoglo. Današnja industrijska proizvodnja je približno 4,7-krat višja kot leta 1937. Proizvodnja električne energije je leta 1937 dosegla 4,1 milijarde kWh, lani pa je znašala že 29,9 milijarde kWh; proizvodnja črnega premoga se je od 16,6 milijona ton leta 1937 povzpela lani na 23,3 milijona ton; proizvodnja rjavega premoga se je v istem obdobju dvignila od 17,5 na 68,5 milijona ton; pri surovem železu znaša porast od 1,675.000 na 5,254.000 ton, jekla od 2,300.000 na 7,598.000 ton, cementa od 1,273.000 na 5,178.000 ton; osebnih avtomobilov so proizvedli pred vojno 12.600, lani pa 56.500, medtem ko je proizvodnja usnjenih in gumijastih čevljev narasla od 55.000 na 76.300 milijonov parov.

Industrijska proizvodnja na prebivalca je zelo visoka in jo lahko primerjamo z najbolj industrializiranimi državami. Glede proizvodnje premoga je Češkoslovaška povprečno na prebivalca na prvem mestu na svetu; glede proizvodnje jekla na prebivalca je prav tako med prvimi državami in v proizvodnji orodnih strojev na tretjem mestu na svetu. V Češkoslovaški industriji je zaposlenih 2,5 milijona ljudi, in sicer ob 14 milijonih prebivalcev, kolikor jih je štela Češkoslovaška ob koncu lanskega leta.

Bistveno drugačen pa je bil povojni razvoj češkoslovaškega kmetijstva. Ker oblasti kmetijski proizvodnji niso posvečale take pozornosti kakor razvoju industrije, je kmetijstvo precej zaostalo za industrijo. Prav zaradi tega se tudi življenjska raven v zadnjih letih ni tako naglo dvignila kot v drugih evropskih državah in šele ob koncu lanskega leta se je začel položaj v tem pogledu nekoliko popravljati. Prvi meseci tekočega leta pa že kažejo, da se položaj v celoti boljša, kajti Češkoslovaška si je zastavila nalogo, da bo kmetijstvo dvignila na raven industrijske proizvodnje. V ta namen si gospodarstveniki prizadevajo, da bi tudi v kmetijstvu čim bolj izkoristili vsa odkritja sodobne znanosti in z intenzivnim gospodarstvom nadoknadili vse tisto, kar je bilo zamujenega v zadnjih letih.

Vicekancler dr. Pittermann

o gospodarskem sodelovanju med Avstrijo in Madžarsko

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, se je slavnostne otvoritve letošnjega mednarodnega velesejma v Budimpešti udeležila tudi uradna avstrijska delegacija pod vodstvom vicekanclerja dr. Pittermanna. Na velesejmu je udeleženih tudi okoli 30 tujih držav, med katerimi je najmočnejše zastopana Avstrija; število avstrijskih zastavljavcev se je v primerjavi z lanskim sejmom bistveno povečalo in znaša letos skupno sto podjetij.

Vicekancler dr. Pittermann je med svojim bivanjem v Budimpešti izrazil mnenje, da obstoje realne možnosti za nadaljnji razvoj gospodarskega sodelovanja med Avstrijo in Madžarsko. To se je pokazalo v konkretnih primerih in se kaže tudi v letošnji udeležbi Avstrije na sejmju. To je dokaz — je dejal dr. Pittermann — da začenja prevladovati zdravo mišljenje in mislim, da bo to mišljenje na gospodarskem področju najprej prodrla.

POŠIROKEM SVETU

OTTAWA. — Kanadska vlada je predlagala, da bi sklicali mednarodno konferenco, na kateri bi razpravljali o večji učinkovitosti OZN pri delu za ohranitev svetovnega mira. Vlada je pripravila podoben načrt, po katerem bi ustanovili stalne mednarodne vojaške sile, ki bi bile na razpolago vse tovrstni organizaciji.

ULAN BATOR. — Mongolsko zunanje ministrstvo je poslalo kitajskemu veleposlanstvu v Ulan Batoru noto, v kateri protestira proti temu, da člani veleposlanstva LR Kitajske in kitajski državljani v Mongoliji razširjajo propagandno gradivo. Mongolski list "Unen" je v tej zvezi zapisal, da je zunanje ministrstvo že večkrat zahtevalo, da morajo Kitajci opustiti take akcije. Vendar pa kitajsko veleposlanstvo kljub tem opozorilom nadalje razpečava propagandistično gradivo, ki ga pošilja na naslove raznih mongolskih organizacij.

NEW YORK. — Združenje venezuelskih študentov je protestiralo proti portugalski kolonialistični politiki in pozvalo države članice Atlantiskega pakta, naj prenehajo pošiljati orožje Salazarjevemu režimu.

BONN. — Zahodnonemški vicekancler in vodja svobodnih demokratov Erich Mende se je v intervjuju za münchensko revijo "Quick" znova zavzel za sestanek med kanclerjem Erhardom in predsednikom sovjetske vlade Hruščovom. Nasprotno pa so v krogih okoli kanclerja Erharda izjavili, da trenutno ni v teku nobena akcija, da bi prišlo do takega srečanja.

BEOGRAD. — Na povabilo Zveze združenj borcev je bivala v Jugoslaviji delegacija Združenja žrtve nacističnega režima iz Zahodne Nemčije. V razgovorih med predstavniki obeh organizacij so ugotovili skladnost pogledov na pomembno vlogo internacionalnih in nacionalnih organizacij nekdanjih borcev, udeležencev odporniških gibanj in zapornikov v nacističnih taboriščih za ohranitev mira in razvijanje sodelovanja ter prijateljstva med narodi.

PARIZ. — Na nedavnem kongresu komunistične partije Francije je govoril tudi član prezidija KP Sovjetske zveze Mihail Suslov, ki je dejal, da bi odnose med Francijo in Sovjetsko zvezo lahko še okrepili, kajti tozadevno še niso bile izkoriščene vse možnosti. Okrepitev francosko-sovjetskega sodelovanja bi bilo v prid obema državam in v korist miru v svetu. Suslov je ob tej priložnosti govoril tudi o razbijači dejavnosti kitajskih voditeljev ter zavzel za sodelovanje socialističnih in komunističnih partij. Treba je napraviti konec razcepljenosti delavskega razreda — je dejal — in uresničiti enotnost komunistov in socialistov v nacionalnih in mednarodnih okvirih.

VARŠAVA. — Poljski književniki in znanstveniki so poslali odprto pismo vsem književnikom in znanstvenikom v Evropi in na svetu s pozivom, naj protestirajo proti principu o zastaranju vojnih zločinov.

BEOGRAD. — Na povabilo zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije bo v času od 10. do 14. junija obiskala Jugoslavijo delegacija socialistične stranke Italije. Delegacijo bo vodil generalni sekretar stranke Francesco da Martino.

TOKIO. — Med obiskom sovjetske parlamentarne delegacije na Japonskem je vodja delegacije, podpredsednik sovjetske vlade Anastas Mikojan, izročil predsedniku japonske vlade Ikedi osebno poslanico sovjetskega premiera Hruščova, v kateri le-ta izraža mnenje, da bi se morali sovjetska in japonska vlada temeljito pogovoriti o dokončni normalizaciji svojih medsebojnih odnosov in o vzpostavitvi dobrih sosedskih stikov. Hruščov je v tej zvezi izrazil mnenje, da bi bilo v ta namen najbolje, če bi podpisali mirovno pogodbo, hkrati pa je predsednika japonske vlade povabil na obisk v Sovjetsko zvezo.

PARIZ. — Predsednik francoske vlade Georges Pompidou je izjavil, da Francija ne namerava »spodkopati« Atlantiske zveze z vztrajanjem pri zahtevi, da svobodno deluje v tej zvezi. Pač pa — kot je dejal Pompidou — Francija ne pusti, da bi bila njena obramba odvisna od odločanja drugih; Francija hoče ohraniti svobodo delovanja v zvezi, ne bo pa izstopila iz nje ter bo sodelovala z zavezniškimi.

WASHINGTON. — Namestnik ameriškega zunanje ministra Ball je izjavil, da ne vidi nobene potrebe po novi pobudi zahodnih sil nasproti Sovjetski zvezi v vprašanju Nemčije in Berlina. Po njegovem mnenju gre slej ko prej za isti načelni problem, ustvariti »svobodno in združeno« Nemčijo. Ameriško stališče glede tega vprašanja se v ničemer ni spremenilo in Ball ne vidi nobene možnosti, da bi se odpovedali politiki, ki je »pravična in pravilna«.

LONDON. — Britanska vlada bo prenakazala bivšemu zanzibarskemu sultanu »rento« v znesku 100 tisoč funtov šterlingov, kar je v našem denarju okoli 7 milijonov lilingov. Večji del tega denarja bo naložen v poseben sklad, iz katerega bo pobegli sultan prejemal obresti tako dolgo, dokler bo živel v Veliki Britaniji.

SAO PAULO. — Brazilski list "Diários Associados" je pozval prebivalstvo, naj prispeva zlatino in dragulje, da bi tako spet napolnili prazno državno blagajno. Poziv je imel velik uspeh, kajti že v prvih 32 urah so Braziljanci prispevali zlato, srebro in druge dragocenosti v skupni vrednosti kakih 10 milijonov lilingov. Sama zakonskih pristanov je bilo oddanih 32.000 in ljudje so se nastavili v dolgi vrsti, da bi se »znebili« svojih dragocenosti.

DUNAJ. — Zadnji nedeljo je odpotovala na Ciper avstrijska sanitarna skupina, ki jo je Avstrija poslala na prošnjo Združenih narodov, da bi pomagala v pomirjevalnih akcijah OZN v sporu med grškimi in turškimi prebivalci Cipra.

NÜRNBERG. — Ob blinkitih je imela združenje sudeških Nemcev spet svoje veliko zborovanje v Nürnbergu, kjer se je po časopisnih vesteh zbralo okoli 300.000 bivših prebivalcev Sudefov. Kakor že vsa zadnja leta je bilo tudi letošnje srečanje izrazita revanšistična demonstracija in je zahodnonemški minister za promet Seehofer znova zahteval vrnitev ožemlja, kjer so do razpada nacističnega rajha živeli sudeški Nemci. Posebno v češkoslovaški javnosti je zborovanje izzvalo ostre proteste.

Nad 50.000 visokošolcev na avstrijskih visokih šolah

Prvič v zgodovini avstrijske univerze je število vpisanih visokošolcev v šolskem letu 1963-64 preseglo 50.000. Na univerzah in umetnostnih akademijah je trenutno vpisanih 50.201 slušatelj, med temi je skoraj 40 tisoč domačin in nekaj nad 10.000 inozemskih študentov.

V primerjavi s šolskim letom 1962-63, ko je bilo na avstrijskih visokih šolah vpisanih 48.340 študentov, se je njihovo število v tem letu povečalo za skoraj dva tisoč. Zanimivo pa je, da je začelo število inozemskih visokošolcev v Avstriji rahlo padati: leta 1962 jih je bilo še 11.276, leta 1963 pa le še 10.417. Nasprotno se je število domačin študentov dvignilo od 37.064 v letu 1962 na 39.784 v letu 1963.

Pomanjkanje strokovnjakov v deželah Latinske Amerike

Na medameriški konferenci o tehničnem sodelovanju so ugotovili, da pride na vsakih tisoč prebivalcev Latinske Amerike samo osem študentov višjih kmetijskih šol, kar pomeni v vsaki državi povprečno dve šoli. Med študenti višjih šol jih je najmanj na agronomskih, ekonomskih, veterinarskih in tehničnih fakultetah — namreč vsega skupaj le 2 odstotka.

Ob takih razmerah so prišli do zaključka, da latinsko-ameriške države nujno potrebujejo najmanj sto tisoč visokokvalificiranih strokovnjakov. Konferenca je zato zahtevala, naj ameriške, evropske in japonske univerze v bodoče sprejmejo večje število latinsko-ameriških študentov in da naj te države dajo tehnično pomoč latinsko-ameriškim deželam, da bi lahko ustanovile študentske in druge prosvetne centre.

Vi in vaši otroci

Če imate v hiši gramofon, posredujete svojim otrokom od časa do časa tudi nekaj glasbene izobrazbe. Ob vsaki skladbi jim povejte ime avtorja, naštejte instrumente, ki so zastopani v orkestru, in ne pozabite na dirigenta. Ne izgubljajte potrpljenja, če vaši otroci ne bodo kar čez noč postali ljubitelji glasbe; za vse je potreben čas.

Če sta oba z možem zaposlena, naj bo nadzorovanje otrokovih šolskih nalog skrb in dolžnost obeh. Toda pri tem ne smete pozabiti, da morata biti vajino mnenje in stopnja strogosti enaka. V obratnem primeru bo otrok takoj začutil neskladnost mnenj, skušal se bo »osamosvojiti« ali pa — kar je še huje — izgubil bo zaupanje v svoje starše.

Nikdar ne silite otroka, da se uči šolsko snov na pamet. Pripraviti ga morate do tega, da bo besedilo razumel, ga znal s svojimi besedami ponoviti; le tako bo dosegel zares dober učni uspeh. Vaša dolžnost je, da se prepričate, če snov zares obvlada. Če ne, mu vse še enkrat razložite, toda brez iht in razburjenja.

Pomen in vloga bivše SS v današnji zahodnonemški stvarnosti

Centrala za izsleditev nacističnih zločincev v Zahodni Nemčiji je »tako že zajela vse glavne storilce in verjetno tudi vse manjše pomočnike pri nacističnih umorih«, je pred nedavnim izjavil vodja imenovane ustanove, višji državni pravnik Schüle, ko je zavrnil predlog za podaljšanje roka za zasledovanje vojnih zločinov. Torej je vprašanje nacistične preteklosti v Zahodni Nemčiji že rešeno; torej ni več treba iskati ljudi, ki se ali skrivajo ali pa že spet sedijo na važnih javnih položajih, njihove roke pa so omadeževane s krvjo nedolžnih žrtev.

Toda problem v resnici le ni tako enostaven. Današnja zahodnonemška stvarnost je precej drugačna, kot bi jo hoteli naslikati gotovi krogi. To je razvidno iz članka, ki ga ponatiskujemo iz revije »Borec«.

»Zvezno združenje vojakov bivše Waffen-SS, registrirano društvo« je lani predlagalo, da bi priredili srečanje v spodnjem mestu Hameln (Zahodna Nemčija). Ko je bil zaradi zelo močnega mednarodnega protestnega gibanja ta predlog zavrnjen, so hoteli zahodnonemški napredni krogi prirediti v Hamelnu kongres za mir, vendar jim tega niso dovolili. Pri tem je nedvomno imel glavno besedo vladni direktor Rippich, ki je bil — preden se je takoj po vojni začasno izselil v Argentino — tudi sam višji esesovski vodja in zvest Himmlerjev pristaš. Ko so ga ponovno sprejeli v zahodnonemško državno službo, so temu bivšemu esesovcu poverili »civilno zaščito prebivalstva« in vodstvo posebnega štaba za zatiranje gibanja »Boj proti atomski smrti«. Prepoved »Zahodnonemškega gibanja za mir«, »Gibanja za vsenemško razumevanje« in

»Vzajemne pomoči svobodnih dobrodelnih zvez« — zgodilo se je 3. marca 1959 — je treba pripisati Rippichovi povojni dejavnosti.

»Zveznemu združenju vojakov bivše Waffen-SS« ali HIAG pa se ni treba bati prepovedi: namesto v Hamelnu se njegovi člani in pristaši zbirajo v Rendsburgu, Karlburgu, ob Maini, na gradu Greeno pri Gandersheimu, v Itzehoeju ali v Arolsensu na Vestfalskem, torej v enem izmed mestec, katerih prebivalstvo se je že navadilo na povojna esesovska zborovanja, ki po navadi dosežejo vrhunec sredi noči s pesmijo »Mi smo črna garda, ki ljubi Adolfa Hitlerja« ali pa »Četudi vsi pozabijo na zvestobo, mi ostanemo zvesti«.

»Zvezno združenje« se je izprva imenovalo »Skupnost za vzajemno pomoč pripadnikov bivše Waffen-SS«. Naziv pove vse o programu

Petdesetletnica Doma umetnikov v Celovcu

Med kulturno-umetniškimi ustanovami na Koroškem igra poleg Mestnega gledališča, Doma glasbe in Deželnega muzeja nedvomno tudi celovski Dom umetnikov (Künstlerhaus) zelo važno vlogo, saj že desetletja goji in pospešuje kulturno-umetniško dejavnost v deželi. To svojo nalogo uspešno izpolnjuje kljub temu, da ni deležen rednih sredstev iz deželnega ali državnega proračuna, kot to velja za ostale ustanove, marveč je kot last Koroškega umetniškega društva navezan več ali manj na lastna sredstva, medtem ko javne podpore dobiva le v obliki subvencij, ki pa seveda niso redne in tudi ne tako izdatne.

Letos obhaja celovski Dom umetnikov svoj 50-letni jubilej, ki ga slavi v zavesti, da je poleg ostalih kulturno-umetniških ustanov v zadnjih desetletjih bistveno prispeval k afirmaciji koroške umetnosti in tako pomagal dvigati kulturno-umetniško raven dežele.

Zgodovina celovskega Doma umetnikov je pestra in bogata tako na uspehih kakor tudi na težavah in preizkušnjah. Že otvorilvena razstava — julija 1914 — sega v razburkano obdobje, ko je na pragu prve svetovne vojne tudi umetnost preživljala svoj preporod. Zatišju v vojnih letih so pozneje spet sledile živahne razprave, ne le med umetniki na eni in javnostjo na drugi strani, marveč tudi med umetniki samimi; nove smeri so si utirale pot in Dom umetnikov je bil mnogokrat prizorišče vročih diskusij. Nacistična doba je razpravljanja prekinila in v Domu umetnikov je sledilo »gostovanje« britanskih zasedbenih oblasti z vsemi negativnimi posledicami za kulturno ustanovo. Kljub temu pa je Koroško umetniško društvo znova zgrabilo za delo in Dom umetnikov je spet postal žarišče umetnosti ter se s svojimi prireditvami uvrstil v bogato kulturno-umetniško življenje.

Za 50-letnico je bila v Domu umetnikov prejšnji teden odprta posebna razstava slikarstva, grafike in plastike, ki nudi prerez skozi polstoletno umetniško ustvarjanje na Koroškem. V teh desetletjih je ustvarjala in razstavljal v domu dolga vrsta koroških umetnikov, od katerih so mnogi našli pot v širni svet umetnosti in so danes njihova ime na mednarodno znana. Bilo je že več generacij, katerim je Dom umetnikov največja opora v njihovem umetniškem ustvarjanju in vse te generacije so danes zastopane na razstavi. Seveda: vseh posameznih umetnikov ni bilo mogoče upoštevati, zato je žirija izbrala najbolj značilne predstavnike posameznih obdobij in s tem dosegla zaokroženo in hkrati reprezentančno kolekcijo, ki manifestira razvojno pot in doseženo raven upodablajoče umetnosti na Koroškem.

Skupno je na razstavi zastopanih 46 umetnic in umetnikov, ki so predstavljeni s 117 deli. Posebne težave je prirediteljem povzročalo dejstvo, da so si morali mnoge umetnine izposoditi pri zasebnih lastnikih ali pri raznih deželnih ustanovah, kot so deželna vlada, celovška občina, deželna galerija, muzej, deželni arhiv in druge. Prav zaradi tega pa nudi sedanja razstava edinstveno priložnost, da spoznamo posa-

mezne umetnike tudi po tistih delih, katera sicer niso več dostopna širši javnosti.

Tako po številu zastopanih umetnikov kot po kvalitativnem izboru eksponatov se razstava nedvomno uvršča med najboljše tovrstne prireditve in v polni meri izpolnjuje svoj namen: demonstrirati ob 50-letnem jubileju Doma umetnikov bogato tradicijo koroške upodablajoče umetnosti. Razstava ostane odprta do 9. junija, in sicer dnevno od 9. do 12. in od 15. do 18. ure.

KULTURNE DROBTINE

● Prvega maja letos je bilo v Avstriji prijavljenih 2.113.646 radio-aparatov, poleg tega pa še 105.507 dodatnih aparatov, medtem ko je število televizorjev znašalo 526.370. To pomeni, da pride v Avstriji trenutno na vsakih sto gospodinjstev povprečno 90 radio-aparatov in 22 televizorjev.

● V Sovjetski zvezi imajo trenutno nad 35 milijonov radio-aparatov in nad 10 milijonov televizorjev. Vendar pa živi od skupno 226 milijonov prebivalcev Sovjetske zveze le kakih 85 do 90 milijonov v takih predelih države, kjer lahko sprejemajo radio- in televizijske programe. Radio Moskva ima v svojem programu oddaje v 46 jezikih.

● Znana zahodnonemška revija »Stern« pripravlja razstavo umetniške fotografije, ki bo vsebinsko izredno bogata, saj se bo nanašala na številna vprašanja sodobnega človeka. Razstava bo prikazana v vseh največjih

Objava slovenske gimnazije

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so sprejemni izpiti prvi dan velikih počitnic, to je 11. julija ob 8. uri.

Učenec mora predložiti letno spričevalo, katero bo dobil na svoji šoli 10. julija.

Prijave naj bodo izvedene do 1. julija. Potrebni so:

1. rojstni list,
2. dokaz avstrijskega državljanstva,
3. uspešno končana 4. šolska stopnja.

Šola, katero učenec sedaj obiskuje, pošlje popis učenca direktno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen, Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Glede sprejema v višje razrede pa je potreben osebni razgovor v šolski pisarni.

Na dan izpita morajo imeti učenci v šolskem poslopju copate.

Ravnateljstvo

galerijah sodobne umetnosti. Prireditelji so že doslej prejeli okrog 30.000 fotografij, ki jih bo posebna mednarodna žirija pregledala in odbrala dela za razstavo.

● 36-članski moški pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja je pod vodstvom svojega dirigenta in skladatelja Petra Liparja trenutno na turneji po Franciji, Švici in Italiji. V okviru tega gostovanja, ki bo trajalo do 30. maja, bo imel zbor 7 samostojnih koncertov, dvakrat pa bo snemal svoj program tudi za radio Marseille in Monte Carlo. Spored obsega slovenske narodne, parizanske in umetne pesmi, razen tega pa po eno izvorno pesem v nemščini, francoščini in italijanščini.

Koroška univerzitetna zveza vabi vse prebivalstvo naše dežele

V zadnji številki našega lista smo poročali, da je bila v Celovcu ustanovljena Koroška univerzitetna zveza, ki si je zastavila za cilj ustanovitev univerze na Koroškem. Pri uresničevanju te naloge pa je razumljivo navezana ne le na podporo javnih ustanov, marveč vseh prebivalcev dežele in je zato naslovila na koroško prebivalstvo naslednji poziv:

Korošice, Korošci!

Koroška univerzitetna zveza si je kot cilj zastavila ustanoviti univerze na Koroškem. S tem naj bi bila izpolnjena stoletja stara želja vsega koroškega prebivalstva: ustvariti visoko šolo za koroško mladino!

Ta cilj pa je mogoče doseči le, če bo pomagalo vse koroško ljudstvo — saj so vendar vsi Korošci, predvsem pa vsi koroški starši zainteresirani na uresničitvi koroške univerze.

Zato vabimo vse Korošce, da pristopijo kot člani Koroški univerzitetni zvezi. S tem nam pomagajte podkrepiti naša prizadevanja, izraziti splošno željo dežele po ustanovitvi koroške univerze. Članstvo v Koroški univerzitetni zvezi naj bi bilo častna zadeva vsakega Korošca in vseh prijateljev naše dežele!

S pristopom h Koroški univerzitetni zvezi se vsak priznava k njenim pravilom in se obvezuje, da bo podpiral njena prizadevanja. Letna članarina za rednega člana znaša 30 šilingov, pristopnice pa je treba poslati na naslov: Kärntner Universitätsbund, Klagenfurt, Rathaus.

te organizacije. Drug drugega so skušali spraviti iz godlje, v katero so zabredli po porazu Hitlerjeve Nemčije leta 1945. Izprva 20.000, kasneje pa še več pripadnikov SS je domelo, da se jim ponuja v HIAG edinstvena priložnost. Takoj po vojni je bila komaj peščica tistih, ki kljub neomajnosti niso sedeli pod ključem, leta 1952 je šlo HIAG že tri zveze, dve leti kasneje jih je bilo pet, leta 1955 že 29, leta 1956 pa 45 — pri tem številu je tudi ostalo.

Člani HIAG niso tisti pripadniki Waffen-SS, ki so morali v zadnjih mesecih vojne pogosto proti lastni volji v to zločinsko organizacijo. Šlo je predvsem za stare esesovce, ki jim je grozila brezposelnost v primeru, če se ne bi njihovi »stroki« ponudila nobena priložnost. Med člani HIAG so bili tudi intelektualci in državni uradniki, ki so si mogli le ob pomoči te organizacije »za vzajemno pomoč« obetati nadaljnjo kariero. Prav zato je imelo HIAG zelo konkretne cilje: ponovno osvojiti sedem izgubljenih področij svojega vpliva. Pri teh sedmih ciljih HIAG je šlo za vlado, policijo in tajno službo, za armado, pravosodje, za revanšistične organizacije, za tisk in za gospodarstvo, ki naj bi zagotovilo potrebna finančna sredstva.

Prvo zmago je zaznamovala SS, ko se je esesovski tankovski general Meyer, ki so ga leta 1947 v Kanadi obsodili na smrt, ker je ukazal streljati vojne ujetnike, lepo vrnil v Zahodno Nemčijo, se postavil na čelo

HIAG in leta 1954 dobil 4800 mark odškodnine, kakršne so bili deležni »tisti, ki so se pozno vrnili«. Adenauerjevo izjavo: »Že dolgo vem, da so bili vojaki Waffen-SS spodobni ljudje« (leta 1956), je izkoristil Kurt Meyer na »četrtim esesovskem srečanju Severne marke« za ugotovitev, da je vsakdo, ki se mu zdijo srečanja pripadnikov SS nevarna, bodisi »nagnjen k boleznim«, bodisi »izrojen«. Leta 1958 je bilo še enajst esesovskih zborovanj, na petem srečanju Severne marke je bilo slišati neprikrito zahtevo: »Biti hočemo predstavniki osnovne demokratične ureditve v Zvezni republiki. Zahtevamo popolno rehabilitacijo SS«. Predsednik schleswig-holsteinske Kmečke zveze krščanski demokrat Struve in deželni predsednik »Bloka iz domovine pregnanih in brezpravnih« Asbach sta navdušeno ploskala.

Na zborovanju v Hamelnu je izjavil Meyer septembra 1959 pred 16 tisoč esesovskimi vojaki in oficirji iz Nemčije, Francije, Avstrije, Danske, Flandrije in Švice: »Ne stojimo pri zadnjih vratih, ne stojimo pri tistem skritem vhodu za služinčad in dobavljače, po stopnicah pred glavnim vhomod hočemo v državo, katere temeljne demokratične svoboščine nam dajejo pravico do tega.« Mesec dni kasneje je nagradil finančni urad v Hagnu (Vestfalija) to ultimativno zahtevo SS s tem, da je vnesel preimenovano »Zvezno združenje vojakov bivše Waffen-SS« na seznam »splošno koristnih organizacij«. Pri-

spevke k društvom HIAG je bilo potem mogoče odpisovati pri odmeri davka.

22. maja 1960 je doživelo mestece Itzehoe največji fašistični pohod po letu 1945. Ob strani esesovca Mayerja je stopal komandant »Telesne garde Adolfa Hitlerja« esesovski obergruppenführer in general Waffen-SS Sepp Dietrich. Zbrana esesovska elita je napravila na odpravnikova poslova frakcije CDU (krščansko-demokratska unija — op. ured.) v Bundestagu Rasnerja tak vtis, da je esesovce označil kot »hrabre, proti boljševizmu imune vojščake«. Svobodni demokrat Eisenmann in zastopnik »Nemške stranke« Schneider sta rada potrdila, da je »SS zdaj že prišla iz območja difamacije«. Rasner od CDU je konkretno namignil celo na nagrado za dejanja SS pred letom 1945: »Waffen-SS je končno treba zagotoviti pravičnost glede vzdrževanja in skrbstva!« Nagrada je prišla junija 1961: brez razprave in po komaj petminutni obravnavi so vse frakcije bonnskega Bundestaga sprejele »tretjo novelo k zakonu 131«, po kateri imajo esesovci, ki so bili »v glavnem poklicu vsaj deset let« člani te ali one Himmlerjeve organizacije, poslej pravico do starostne pokojnine. Zakon se je torej nanašal izrecno na stare esesovce, ki so se izkazali v oddelkih z mrtvaško glavno ali pa že pri nacističnem prevzemu oblasti v Nemčiji. Ta zakon ni upošteval mladih esesovskih vojakov, ki so jih »silo vključili v enote SS. (Se nadaljuje)

Bilčovs

Za Materinski dan je priredila tukajšnja krajevna skupina Zveze vojnih žrtev (Kriegsopferverband) majhno, a pristrčno proslavo v čast onih mater v naši občini, ki so v minuli vojni zgubile moške in sinove. Odbor imenovane skupine je matere povabil v prostore gostilne pri Miklavžu, kjer jih je pozdravil predsednik Jožef Köfer. Pomen te proslave je v lepih besedah orisal odbornik Franc Gasser, nakar se je župan Pavel Bartl prirediteljem zahvalil, da so se potrudili in na tako lep način počastili matere in njihovo trpljenje.

V nadaljnjem poteku prijetnega srečanja sta nastopili Anamarija Schönlieb in Katica Krušic z lepima recitacijama, prva z nemško, druga pa s slovensko. Obe sta želi za svoje lepo povezane besede dolgotrajen aplavz. Najbolj globoke in pomembne besede pa je spregovorila članica odbora krajevnih skupin Zveze vojnih žrtev, Marija Mösslacher, ki je tudi sama v zadnji vojni zubila moža. V imenu mater se je zahvalila organizaciji, da po svojih močeh poskuša lajšati materam gorje, ki ga jim je prinesla druga svetovna vojna, matere pa je pozvala, naj bodo budne in naj po svoje pomagajo, da ne bi nikoli več prišlo do vojne, in da bi mlajšim in bodočim materam ostalo prihranjeno gorje, ki so ga naše matere doživljale v drugi svetovni vojni.

Lepo je bilo to srečanje naših mater pri Miklavžu, posebno lepo še zaradi tega, ker so govorili in matere pogostili, govorili lepi domači jeziki naših mater in jim prav s tem izkazali najlepše spoštovanje.

V a b i l o

Priljubljeni odbor za ustanovitev lovskega društva „Klub prijateljev lova“ vabi na

USTANOVI OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo, 31. maja 1964 v dvorani II Delavske zbornice v Celovcu, I. nadstropje. Pričetek ob 9. uri dopoldne.

Lovci in prijatelji lova prisrčno vabljeni.

Sele

Začetek maja je povabil župan Simon Ogris novoizvoljeni občinski odbor na svojo prvo sejo. Dnevni red te seje je obsegal 10 točk, kar priča, da ima tudi razmeroma mala gorska občina dovolj vprašanj, ki jih morajo prerešati občinski odborniki.

Uvodoma je župan povabil vse odbornike k stvarnemu delu za korist in blaginjo občine in njenega prebivalstva. Ko je poudaril, da so bili v zadnjih letih napravljeni vsi sklepi soglasno, je izrazil željo, da bi to po možnosti tudi še naprej tako bilo.

Župan je v naslednjem tudi sporočil, da se bo odslej na sejah govorilo nemško, ker edini zastopnik ÖVP v občini, humperški gozdar Driessler, ne razume naš jezik. Doslej so še vedno vse stranke poslale v občino take ljudi, ki so obvladali domači jezik, sedaj pa je ÖVP pri nas zmanjkalo takih ljudi in zato naj bi po županovem v bodoče na sejah govorili nemško. Pri tem pa je pozabil dodati, da ima razumljivo vsak odbornik pravico, da pove svoje misli in želje tako, kakor jih najlaže pove. To je demokratično in pravično. Ker je to pozabil in ker se tudi drugi odborniki od »izčrpanosti vsled volilnega boja« tega niso spomnili, jih je moral na to posebej opozoriti zastopnik iz Kote.

Potek seje je bil stvaren in sklopi soglasni. Proračun naše občine za leto 1964 znaša 578.300 šilingov in bo občina s tem predvsem oskrbela naši dve šoli, obe požarni brambori, nudila pomoč kmetom pri gradnji cest do kmetij ter skrbela za občinske reveže. Na seji se je razvila tudi živahna diskusija o perečih problemih v občini, med drugim o prevozu šolarjev v selsko šolo in v glavno šolo v Borovljah, o dostavljanju pošte v Kot in o naraščajočem tujem prometu v Solah.

Naši visokošolci na izletu po Slovaški

Klub slovenskih študentov na Dunaju je pod vodstvom lektorja za slovenščino na dunajski univerzi dr. Karla Piuka obiskal Slovaško in se ob tej priložnosti mudil v Bratislavi ter v zgodovinsko bogatih mestih Nitri in Trnavi.

Na svojem izletu so naši študentje na Dunaju prepotovali in obiskali kraje nekdane zgodovine polne moravske kneževine, kjer sta od leta 863 delovala tudi Ciril in Metod. V Nitri so si ogledali razstavo Veleomoravske države, ki je polna arabskih, židovskih, grških in latinskih dokumentov in virov o Rastislavu in Svetoplukuvi državi. Po razpadu Veleomoravske države je bila ta prostrana in bogata pokrajina blizu 1000 let pod madžarsko vladavino. Madžari so v 17. in 18. stolet-

Občina Železna Kapla-Bela pridno na delu

Občina Železna Kapla-Bela je z združitvijo prejšnje prostrane, izrazito gorske občine Bela z malo tržno občino Železna Kapla prevzela vrsto nalog in skrbi, katerih prej nobena od obeh občin ni mogla v potrebni meri rešiti. Vsaka se je sicer marljivo prizadevala, da bi bila kos nalogam časa, v katerem živimo, rešiti pa je te naloge mogla le v toliko, v kolikor je imela denarja na razpolago. Zato sta dolga leta obe občini kazali vedno bolj očitna znamenja zaostalosti. Šele zadnja leta so se pričele stvari nekoliko obračati na boljše. Naselja petih gorskih dolin bivše občine Bele, to so Lobnik, Lepena, Bela in Obirska s Kortami so dobile po malem električno ter primerno dovozno pota, Železna Kapla sama pa moderneje urejeni trg z razsvetljavo in prikupnejšimi fasadami poslopij ter vodovod in prva sodobna občinska stanovanja.

Sedaj, ko sta občini združeni, ko je takorekoč zaledje povezano s centrom v upravno enoto, šele postaja nova občina komunalna enota. Novi občinski svet, v katerem imajo socialisti dvotretjinsko večino, stoji spričo tega pred odgovorno nalogo, kako bo spravil to komunalno enoto, ki obsega nad 20.000 hektarjev veliko ozemlje gorskega sveta, ki šteje okroglo 4000 prebivalcev in ki ima poleg lesne industrije le še slabo razvito obrt, turizem in kmetijstvo, do boljše gospodarske trdnosti in dejavnosti.

Prva prizadevanja novega občinskega sveta na čelu z županom, deželnim poslancem Lubasom kažejo, da se zaveda te naloge in da se je loteva premišljeno in korajžno. Občinski proračun za leto 1964, ki ga je sklenil sredi aprila, obsega več kot 10 milijonov šilingov dohodkov in izdatkov, od tega blizu 7 milijonov v izrednem proračunu. V rednem proračunu je poleg obligatnih izdatkov določenih za vzdrževanje občinskih cest 300.000, za vzdrževanje šol 360.000 in za skrbstvo 204.000 šilingov. Razveseljiva je s tem v zvezi ugotovitev, da bo mogoče z združitvijo občin prihraniti 100.000 šilingov na upravnih izdatkih in jih uporabiti za produktivne namene v občini.

V izrednem proračunu je med drugim predvidena zlasti dogotovitev vodovoda in njegovo podaljšanje do nastajajočega občinskega naselja na Kompošovi ravni, kar bo stalo milijon šilingov, nadalje popravila mostov in asfaltiranje občinskih cest, popravila poslopja šole na Obirskem in nakup nadaljnjih zemljišč za občinske namene. 100.000 šil. pa bo občina prispevala h gradnji 9 km dolge tovrne poti od obirske centrale v vas Obirsko in k cesti Obirska—Korte pri Kovaču, ki bo stala 1,2 milijona šilingov. Obirčani bodo sicer za to cesto dobili subvencijo v višini 70 %, vendar kljub temu sami ne zmorejo spraviti skupaj svojega prispevka in so zato najeli še posojilo iz sredstev Agrarnega investicijskega kredita v višini 200.000 šilingov, zakar je tudi občina prevzela jamstvo.

Vsa ta dejavnost občine je tako v korist boljšega razvoja turizma v občini kot tudi v korist boljših pogojev za kmetijstvo in za boljše stanovanjskih razmer v Železni Kapli.

Pri občini se zadnje čase tudi močno prizadevajo za razvoj turizma da bi privabili v njene kraje, ki so za oddih, pa tudi za klimatsko zdravljenje zelo pripravi, čim več turistov. To prizadevanje ne ostaja brez uspeha. Lani je do konca avgusta Železna Kapla obiskalo 685 turistov in tam prenočilo 2525 krat, kar je za 509 turistov in za 674 nočitev več kot leta 1962. Toda te številke so v primerjavi s drugimi občinami s podobnimi legami še vse prenizke. Da bi jih povečali, so pri občini založili 25.000 prospektov s seznamom nočišč v Železni Kapli in okolici. Te prospekte pošiljajo s posebnim vabilom gostom, ki so v občini že letovali. Tudi primerne plakate so v ta namen že razposlali.

Pred kratkim pa je sklical odbor za turizem občinskega sveta posvetovanje o problemih, ki jih je treba tudi drugače rešiti v prid uspešnejšega razvoja turizma v občini. Na tem posvetovanju je prišlo predvsem do

izraza, da je treba prometne zveze med Železno Kaplo ter Celovcem in Velikovcem izboljšati, ker take kot so, za turiste niso privlačne. To velja tako za čimprejše dokončanje izboljšanj na Železnokapelški in Jezerski cesti kot pa povečanje števila direktnih prometnih zvez iz Celovca in Velikovca brez potrebe prestopanja.

Temu bežnemu opisu dejavnosti občine Železna Kapla-Bela bi bilo treba le še dodati, da je tudi kmetijstvo in vprašanje gorskih kmetov v občini težka, a zelo pereča zadeva, ki v gotovih pogledih čaka čimprejše iniciative in skrbi občine. Tu mislimo tako na stvari v prid kmetijstva, ki spadajo v pristojnost občine, kot pa na stvari, ki jih za boljše organizacijo kmetijske proizvodnje in za izboljšanje produktivnosti kmetovanja lahko sproži na merodajnih mestih.

Prosvetaši iz Tržiča v Bilčovsu prisrčno sprejeti

Teden dni za tem, ko je pevski zbor „France Pasterk - Lenart“ uspešno koncertiral v Tržiču, pri Šopčevem bazarju na Bledu in v Begunjah, so prišli tržiški prosvetaši na obisk v naše kraje. V Bilčovsu pri Miklavžu so ob svojem obisku na Koroškem uprizarili lepo igro iz španskega življenja v 19. stoletju „Marjana Pineda“. Ob prihodu v Bilčovs je drage goste pozdravil predsednik SPD „Bilka“ Peter Sitter, domači pevski zbor pa jim je zapel prisrčno dobrodošlico.

V Bilčovsu smo vajeni dobrih obiskov na prosvetnih prireditvah, toda toliko ljudi, kolikor se jih je zbralo k uprizaritvi „Marjane Pinede“ s strani tržiških gostov, je le redkokdaj v Miklavževi dvorani. Bila je nabito polna, mnogo obiskovalcev pa v njej sploh ni dobilo več prostora. To pot so namreč prihiteli v Bilčovs tudi prijatelji in znanci Tržičanov iz Roža, člani SPD „Košuta“ iz Sel pa so se na svojem izletu k Vrbskemu in Hodiškemu jezeru zvečer ustavili v Bilčovsu, kjer so si ogledali igro in prebili prijeten večer med prijatelji in znanci.

Kljub gneči, ki je bila v dvorani, ni bilo nikomur žal, da je prišel na igro, kajti to, kar so z njo pokazali Tržičani vsebinskega in umetniškega, po naših odrih ni mogoče videti. Igra je bila dovršena in odlična, vse igralce pa je prekosila igralca naslovne vloge. Naše prebivalstvo je bilo navdušeno in istih misli, ki sta jih uvodoma izrazila predsednik „Bilke“ in tajnik tržiške „Svobode“ Janez Azman, namreč da bi prišlo čimvečkrat do podobnih obiskov in srečanj v prid še plodnejšega razvoja prosvetnega življenja na obeh straneh Karavank. Tržiški prosvetaši so se domov vračali lahko z zavestjo, da so s tem obiskom poleg Rožanov pridobili novih prijateljev tudi na naših lepih, razglednih in sončnih Gurah.

V Rožeku: premalo denarja in preveč nalog

Prej mala tržna občina Rožek se je z novim letom povečala. Z zakonom o razpustu in razdelitvi občine Lipa je število prebivalstva v občini Rožek naraslo od 717 na 1155 oseb. S tem pa so se tudi povečale naloge in skrbi občine, ki so toliko večje, ker leži občina v neposrednem turističnem območju Vrbe, trg pa ob cesti med Vrbskim in Baškim jezerom; po drugi strani pa je občina tudi s priključitvijo dela bivše občine Lipa ostala še vedno zelo revna, brez industrije in močnejše obrtne dejavnosti. Še vedno je ena finančno najšibkejših občin v okraju Beljak.

Finančno šibkost občine Rožek kaže zlasti letošnji proračun, ki že v rednem proračunu pri 922.000 šilingov izdatkov izkazuje primanjkljaj 150.000 šilingov, ker letos občina še ne more računati z večjimi dohodki iz deležev na donosu (Ertragsanteile), ki jih drugače sproži povečanje števila prebivalstva občine. Uvedba davka na znesek mezd in nekoliko višji dohodki pri davku na pijače pa tudi niso v stanju, da bi pokrili obvezne izdatke, ki jih ima občina. Med te izdatke sodijo zlasti popravila na poslopih in ustanovah občine in na šolskem poslopiju, oprema poletnega otroškega vrta in vzdrževanja občinskih cest, katerih skupna dolžina se je s priključitvijo dela občine Lipa povečala za 18 km.

Tem skrbem so se pridružile še nove. Tako se je s povečanjem občine delež na skupnem vodovodu „Baško jezero“ povečal za 21.000, delež pri pokrajinskih ustanovah in zvezah pa za 68.000 šilingov. Ta dva zneska in povečanje drugih rednih izdatkov občine nasproti letu 1963 za 59.000 šilingov so skrbi, ki v Rožeku tarejo občinske očete.

Pridružujejo pa se še naloge, ki sodijo v izredni proračun. To so zlasti gradnja občinske hiše, kjer naj bi se naselili tudi pošta

SPZ NAZNANJA

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“

v Pliberku

V a b i l o

na

VIGREDNI PEVSKO-GODBENI KONCERT

v nedeljo, 24. maja 1964 ob 3. uri popoldne v dvorani

pri Schwarzlu v Pliberku

Sodelujejo:

- Moški pevski zbor Pliberk-Škocijan
- Mešani zbor „France Pasterk-Lenart“
- Rudniška godba na pihala iz Mežice

Ob 11. uri dopoldne godbeni koncert na pihala na trgu v Pliberku.

Po koncertu prosta zabava s plesom

K številni udeležbi vabi

o d b o r

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli

V a b i l o n a

KONCERT PEVSKEGA ZBORA

„FRANCE PASTERK - LENART“

ki bo v nedeljo, 24. maja 1964 ob pol dvonajsti uri dopoldne

v kinodvorani v Železni Kapli

K obilni udeležbi vabi

o d b o r

KOLENDAR

Petek, 22. maj: Emil Sabota, 23. maj: Janez Nedelja, 24. maj: Sv. trojica Ponedeljek, 25. maj: Urban Torek, 26. maj: Filip Neri Sreda, 27. maj: Beda Četrtek, 28. maj: Sv. R. telo

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lavro Poločnik; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

O češnjici, ki se ni znala smeјati

Ste že slišali o tem, kaj se je pripetilo s češnjami na drevesu, ki raste v Matičkovem vrtu? Prav zares, tudi na drevesu s češnjami se lahko pripete sila zanimive reči. Le da jih vi, ki se vam venomer mudi, ne opazite!

S tisto češnjo pa je bilo takole:

Prve dni v maju so se ji razprli popki v cvetove. »Au, kako nas žgečka,« so se hihitali, ko so se jim budili drobnji, beli listki in se izmotavali na plano. Potem so priletele čebele in začel se je velik direndaj, ki se ni poлегel celih štirinajst dni. Takrat so se cvetovi naveličali zmešnjave in so jo ucvrli z drevesa k tlom. Toda veje niso ostale zapuščene. Beli cvetovi so pustili za seboj drobcene, zelene kroglice na tankih pecljih. Veje so jim rekly: »Češnjice«.

Sprva so bile sila kilave in kazalo je, da jih bo pobral prvi malo močnejši sunek pomladnega vetra. Pa ni bilo tako hudo. Češnjice so pridno jedle in dobra volja jim je kar vidno napenjala lica. Saj, dobra volja, — to je tisto! Često je vredna več kot vse dobrote sveta.

Toda vse češnjice niso bile dobre volje in sijočih lic. Na eni izmed najdaljših vej, ki se je sklanjala k tlom, je čepela češnjica, ki so ji rekly: Solzica. Solzica pa zato, ker se je kujala in cmerila za vsako pikico. Koliko solz je prejkala v svojem kratkem življenju! Trava pod njo je bila še enkrat višja in mnogo gostejša kot drugod po vrtu. Od samih Solzičnih solza, seveda. In zdaj se ne čudite več, da so ji dali takšno ime!

Kadar je zapihal pomladni Vzhodnik malo močnejše in je v listih zašumelo, da so se češnjice zahihitale, Solzica pa je zaihtela. Ko je zvečer zašlo sonce za dimnik Matičkove domačije, so češnjice spokojno zadremale, Solzi-

ca pa je čula ob norčavi luni in kuhala mulo. Da, kuhala mulo od same jeze, da jo je sonce pustilo na cedilu. Pa četudi le do jutri zjutraj! Včasih pa je zajokala tudi kar tako, zavoljo lepšega.

»Nikar no venomer ne joči,« so ji prigovarjale sestrice iz sosednjih vej, »če ne, — ne boš postala nikoli lepo rdeča — in otroci te ne bodo hoteli pomalicati!«

Otroci? Pomalicati? Zakaj neki naj bi se pustila Solzica pomalicati otrokom? »Mar bi rajši zgnila v travi?« so se jezile nanjo sosedice. »I, zato pa vendar zorimo, da napravimo otrokom veselje!« Veselje? Zgniti v travi? Nak, Solzica si ne želi ne eno ne drugo. Kaj pa potemtakem sploh želi? Ne ve! Nak, — ne ve! Pa zajočimo: »U-u-u-u!«

Veselim češnjicam pa so se vse bolj napenjala lica. Tu pa tam so se prijazno nasmehnile sončku. Sonček se je sklonil z neba in vsako posebej poljubil v zahvalo na nasek. Češnjicam je postalo v tem hipu od sile nerodno — in brž so v zadregi zardele. Čim večkrat jih je poljubilo Sonce, tem hitreje so zardevale in konec maja so bile najprijadnejše že povsem rdeče. Pod drevo so se pripodili otroci. Veselo so zavriskali in stegnili ročice k prvim zrelim sadežem. »Nasvidenje!« so zašepetale rdeče češnjice sosedom in se odkotalile otrokom v usta. »Oh,« so pri tem vzdihovale druge češnjice, »da bi bile že zrele tudi me!« In so se še prijazneje smehljale Sončku.

Ko so bile rdeče že skorajda vse češnjice, kar jih je rastle na tistem drevesu, se je končno zazdela tudi Solzica sama sebi nekam preveč kujava. Kajti bila je še vedno nadvse zanikrna: drobcena in zelena, kot kakšen čisto majhen otročiček. »Saj res ni tako slabo, če te

Kajetan Kovič:

Majska pesem

Hočem pisanega cvetja,
hočem jasnega neba,
dolgih dnevorov in zelenja,
sonca, pesmi in srca,
ki bo žalost pozabilo
in bo pelo prek sveta —
kdo mi rož in sonca da?

Morda mi jih pošlje teta
iz Amerike za god
in bom čakal, čakal, čakal,
da premeri ladja pot
od obale do obale
čez široke oceane —
leto mine preden pride
tista pošta do Ljubljane.

Kdo bi čakal celo leto
in povrh še skrbel,
če morda ni tiste ladje
kak vihar na dvoje vzel
tam na daljnem, sivem morju,
kdo bi čakal — brez skrbi:
jaz že ne, saj nimam tete,
ki v Ameriki živi.

Nič ne pojdem v daljne kraje,
sonca je dovolj doma,
pesmi pisanih in cvetja
in pa jasnega neba.
Kakor žurgoleča reka
se razlivajo čez gaj,
kjer nas čaka med drevesi
zeleni, sončni maj.

pomalicajo otroci,« je mlela sama pri sebi in premišljevala o žarečih očeh in nestrpnih ročicah, ki so se stegovale v višine. Nenadoma si je močno zaželela, da bi se enkrat, pa čeprav le enkrat, stegnile male ročice tudi njej nasproti. Torej mora brž pordeti. Toda če želi pordeti, mora vendar pomežikniti Sončku! Pomežikniti mora in se mu nasmehniti. Tega pa ne zna. Ne zna se smeјati. Saj res, ne zna se smeјati: »U-u-u-u!«

Trava je spet poglala v višino. Menim seveda travo pod Solzico. Kajti Solzica se je drla in hlipala na vse pretege.

In tako je Solzica ostala drobna in zelena. Nekega jutra v prvih dneh junija pa so obrali

otroci z drevesa šop češenj, med katerimi je kislo mežikala v svet tudi Solzica. »Fej, kakšna zelena, suha češnja,« je zamomljal med jedjo Matiček in jo odvrgeł.

Solzica je obležala v travi. Kdo ve, morda se je cmerila dalje. Trava okrog nje je bila preveč visoka, da bi se videlo, kaj počenja. Morda pa se je vseeno poskusila nasmehniti. Vsaj POSKUSILA! Kajti želje vseeno niso bile zaman. Iz njene drobne pešnice bo vzklilo čez nekaj tednov novo češnjevo drevo in se čez leto in dan nasmehnilo otrokom s prvimi zrelimi plodovi. In otroci se jim bodo smeјali in iztegnili ročice k njim. Visoko, da, čisto na prste bodo stopili...

V Dolenji vasi ob Selščici je živila žena, ki je imela moža v partizanih. Ta je večkrat o mraku prišel domov po hrano za borce, ki so se zadrževali v hosti pod Topolskim vrhom.

To pa je vedel zlobni sosed, ki je vse izdal Nemcem v Škofji Loki. In lepega pomladnega večera so Švabi prišli v Dolenjo vas in pripravili zaselo. Ko se je dodobra znočilo, so videli, da se je hiši približala temna senca in izginila vanjo; bil je partizan, ki je prišel k ženi na obisk. Komaj je za seboj zaklenil hišna vrata in se sezul, da bi se od dolge in naporne hoje odpočil, so že prišli Švabi in razbijali po vratih.

»Odprite! Odprite!« so se drli.

Prebrisana žena pa je brž obula čevlje,

Prebrisana žena

moža pa skrla v prazno kad, ki je stala v kotu temne veže. Nanj je nametala staro obleko, povrh pa stresla dva mernika narezanega krompirja, ki si ga je bila čez dan pripravila, da bi ga naslednji dan posadila na njivo. Nato je pogumno odprla dveri.

Nemci so se usuli v vežo in kričali:

»Kje imaš moža partizana?«

»Kdo vam je pa to natvezil?« se je smejala hrabra žena. »Moj mož je že dve leti v Nemčiji na delu. Odšel je ljakaj, da bi se izognil nadležnim partizanom, ki so ga si-

lili, naj odide k njim v hosto. Sploh ne vem, če je še živ, saj mi nič ne piše.«

»Videli smo tvojega moža bandita, ko je šel v hišo!« so jo navijali.

»Motite se!« je zatrjevala. »To sem bila jaz, ki sem izpred skednja prinesla v vežo narezani krompir, da ga bom jutri posadila. Le pogledjte, če je resnica ali ne!«

Stopili so h kadi in buljili vanjo.

»Lažeš, ženska!« je zakričal vodja švabske patrulje, ki je z baterijo v roki svetil po sledi in našel v blatnih tleh stopinje okovanih čevljev.

»Ne lažem!« je vztrajala pogumna že-

na. »To je sled mojih čevljev. Vojna je, obutve ni, pa nosim stare moževe čevlje.«

Ukazali so ji, naj se sezuje in prešteli so žeblje v čevljih in odlise v blatnih tleh. Ko pa so se prepričali, da se stopinje v razmočenih, blatnih tleh od skednja do hišnih vrat točno ujemajo z velikostjo čevljev in številom žebeljev, so ji verjeli.

Z dolгими nosovi so odšli po izdajalskega sosedu, češ da jih je naplahtal, in ga odgnali v škofjeloške zapore, kjer so mu zabili takšen strah v kosti, da ni nikoli več po nepotrebnem čeval.

Tako je prebrisana žena rešila moža partizana, ki se je po odhodu Švabov izkabal izpod krompirja v kadi, napolnil nahrbtnik s hrano in se veselo vrnil v hosto.

Lojze Zupanc

Okameneli smehljaj

23

JOŽE
CIUHA

Zavozili smo med hiše in jih kljub polžji hitrosti zakrili z oblaki prahu. Smrad in plini, ki jih odvajala pušna cev, so v ritmičnih valovih butali v šoferja in vame. Izpušne cevi ni bilo. Po nji je ostala samo bežna meditacija o minljivosti vsega živega. Nezaupljivo sem opazoval posamezne dele motorja in karoserije, ki so bili med sabo povezani z žico. Hropenje, ječanje, grgranje, sopeenje in skratka trušč, ki nam je poln l ušesa, je bil tak, ko da bi po cesti grmela divizija težkih oklepnikov. Razmajano ohišje je s presunljivimi piski pripevalo motorju. Hrup je bil grozljiv in žalosten hkrati. Če bi ne bil prisiljen ob vsakem tresljaju in sunku posebej loviti ravnotežje, bi zagotovo postal sentimental.

Vozilo se je premikalo: vztrajno, nepopustljivo in počasno. Noge so mi počevno bingljale skozi odprlino, ki so jo nekoč zaprala vrata. Sprti sem lahko gledal, kako se nanje z belo barvo useda prah. In kmalu sem bil seveda tudi sam ves obarvan.

Kot kamion, je bila tudi cesta. Verjetno bi nobeno drugo vozilo ne zmoglo na njej večje hitrosti. Skozi valovito pokrajino, kjer sta se menjavala pesek in od sonca razpakana zemlja, se je vlekla komaj opazna sled. To je bila cesta. Razdalja 30 km, ki loči Pagan od Čauka, smo

zmogli po treh in pol urah vožnje. Utopljalni smo se v prahu, se pogrezali v mivko in prečkali vsaj deset izsušenih rečnih korit. Med ječanjem vozila smo preskakovali neštete jame. Trikrat smo menjali vodo, ko nam je trikrat zavrela. Zgodilo se je tudi, da se je z neprijetnim smradom vnel izolirni trak na žici, ki je bila kot vrv za sušenje perila razpeta med vžigalom in akumulatorjem. Ob nenehnem poskakovanju se je drgnila ob izboklino na prečni steni zaslona, sredi katerega je kot slepo oko zijala praznina. Tu je bila nekoč številčnica. Trak se je začel zaradi trenja smoditi. Ko je že precej smrdelo se je začelo še kaditi, je voznik polil žico z vodo in jo na mestu, kjer je bila izolacija pregorela, povil z umazano cunjjo. Šofer je opravil ta strokovni poseg s stoječim mirom, brez ene same kletvice.

Obzorje je potemnelo, ko smo prisopihali v Pagan. Pokrit z debelo skorjo prahu in osmojen od dima sem z zlepljenim grlom in trdimi nogami skočil s kamiona. Nekaj deset metrov asfaltirane ceste me je popeljšalo do bungalova na obali Iravadja.

Sprejel me je s prijaznim nasmehom in najbolj zamorsko angleščino, kar sem jo doslej slišal, sedemnajstleten Burmanec. Bolj kot besede so nama služile kretnje. Za začetek sva se s to čudno konverzациjo kar dobro sporazumela.

V prvem nadstropju lesene zgradbe, ki premore dvanaest sob, dve veliki jedilnici, dve prostrani verandi in nekaj shramb, mi je v eni od sob pripravil posteljo. Potem sem mu dopovedal, da sem strahotno žejen. Pod jezikom sem komaj še občutil vlago. Prinesel mi je kozarec vode. Amebe se bojim vsaj tako kot kačjega pika, zato sem zmajal z glavo in mu skušal dopovedati, naj mi prinese sok ali pivo. Skoraj neverjetno je, kako smo včasih v svojih željah naivni. Tudi mladenič je odkimal z glavo: v

Paganu ni ne sadnih sokov ne piva. Po pregovarjanju, ki je bilo zaradi nestrpnosti žeje mučno in predolgo, sva se končno sporazumela za čaj. Celo večnost sem medlel, preden sem si ob velikem loncu kadeče se pijače opalil grlo in goltanec.

Čez veliko mizo v jedilnici je bil pogrnjen bel prt. Po edinem krožniku in priboru, ki so ga postavili nanj, sem razbral, da sem edini gost v gostišču. Občutek samote je krepila tišina, ki je z nočjo legla na zemljo. Ob sedemnajstletnem Burmancu sem se počutil kot Robinson ob Petku. Tema, tihoča in osamljenost so me ločile od ostalega sveta. Bungalov je bil v tej zapuščeni kot neznatna barka. Iz daljave so mi z zvezdami mežikale električne svetilke, ki so v svetliščih gorele Budom. Meni je svetila v temo prenosna petrolejka. »Petek« mi je pojasnil, da v gostišču ni elektrike. Kar je za boga, še ni za ljudi. Postalo mi je jasno, da bom moral običajno nočno branje črtati z dnevnega reda. Večerja je bila mešanica evropske in kitajske kuhinje. Bila je okusna in obilna. Med jedjo sta mi ob Petku stregla še dva možakarja z velikim smislom za angleški kolonialni ceremonijal. Vzela sta se iz teme in vanjo spet neslišno izginila.

Mehurčki iz milnice so popokali. Za jutranjo vedrino so se za izgubljeno mavrico iztočili v nebo. V kosti in veke se je zalezla siva utrujenost. Z znojem sem močil rjuhe in preklinjal vročino.

*

Moj mladi burmanski prijatelj se imenuje Maung Tun. Prilepil se mi je kot senca. Vse kaže, da so zanj redki obiski v bungalovu veliko doživetje. Zajlrkoval sem zgođaj zjutraj, napolnil termos steklenico s čajem in potem sva šla na polep.

Bratec ali sestra

Ko pride bratec ali sestra na svet, se navadno vzbudijo pri starejšemu občutki ljubečuma in zapostavljenosti. Z otroško naivnostjo se poslužuje vseh sredstev, samo da bi si zopet pridobil navidezno izgubljeno ljubezen in naklonjenost staršev.

Neka mati, ki je pred kratkim rodila svojega drugega otroka, je našla štiriletno hčerko, ko je prišla domov, vso v solzah. Na vsa vprašanja, kaj ji vendar je, ji je mala odgovorila, da bi rada, da bi se ji ravno tako dobro godilo kot bratcu, ki ga mamica brani in vsake dan koplje. Seveda ji je mamica obrazložila, da bratec še ne more sam jesti in da ga mora tudi kopati. Saj je njo tudi ravno tako skrbno negovala, ko je bila tako majcena. In kakšne so bile posledice? Drugi dan pravi hčerka, da sploh ne more sama jesti, celo posteljico je tudi zmočila. Vse to so bile posledice ljubečumnosti. Počutila se je zapostavljena, z vso svojo otroško odločnostjo je hotela doseči, da bi bila zopet edini predmet, ki bi jo starši ljubkovali in skrbeli zanj.

Vživeti se moramo v duševnost teh otrok in jim pomagati pri prehodu od edinčaka — ljubljence — do življenja, ki si ga bodo delili z bratom ali sestro.

Najbolje je, da pričnemo s pripravo, še preden je drug otrok rojen. Mnogi starši zmotno mislijo, ko želijo presenetiti z novim bratcem ali sestro, in radovedno pričakujejo, kaj bo rekel prvorojenec. Navadno so starši razočarani, ko slišijo iz njegovih ust: »Nesi ga zopet proč.«

Pravilno je, če otroka na to pripravimo. Zato mu moramo pokazati druge novorojenčke in mu s tem vzbuditi željo, da bi tudi on imel tako neblogljeno stvar doma. Pomaga naj vam, ko boste pripravljali plenice in obleke in postavliali košček. Tako bo dobil nekaj občutek odgovornosti pri negi malega in se bo navidezni občutek zapostavljenosti temu umaknil. Morda je že zadnji čas, da bo otrok spoznal, da ni edini na svetu in da ni središče vsega.

Tudi ni pravilno, da dajemo vedno enega otroka za zgled drugemu, kar se čisto dogaja. S tem lahko uničimo nekaj, kar spada med najdragocenejše pri človeških odnosih — bratovsko ljubezen. Če se otroci v mladosti zasovražijo, bodo le težko v zrelejših letih našli pristrčne odnose.

Če je hčerka starejša, se pogosto dogaja, da mora brat poslušati, kako dobra in pridna je njegova sestra. Navadno se pri taki deklaciji vzbudijo »vzgojiteljski čuti«, vedno bi rada učila in vzgajala. To je lahko celo odbijajoče in lahko tako dekle, prav zaradi nepravilne vzgoje doma, šele po razočaranjih v življenju spozna svoje napake.

Le z veliko ljubeznijo in razumevanjem bo staršem uspelo tako vzgojiti otroke, da bodo ti pozneje samostojno stopili v življenje.

Med svetilišči, med katerimi sva blodila, je vladal mir. Na zavutih poteh naju je spremljala živa meja trnovitega grmovja in kaktjev. Noge so brodirale po prahu. Maung Tun me je prosil, naj ga naučim kakšno angleško popevko. Bil je še kar dober učenec.

V prahu sva odkrila kačje sledi. Moram se sprijazniti z dejstvom, da je v Paganu, kot v vsej preostali »suhi« Zgornji Burmi, veliko kač. Vsi pritajeni šumi med travo so postali poslej razburljiv. Naprezal sem oči in ušesa. Maung Tunovo prepevanje me ni več dosti zanimalo. Aklimatizacija na strah ni lahka.

Med tisočimi sva obiskala le nekaj pagod. V pripeki sva držala do 10. ure.

Zjutraj sem se domislil imenitne reči: navlekel sem kopalne hlače in pohitel k reki. Voda je topla in umazana. Spomnila me je Save iz deških poletij. Z mano so med valovi plavalne zelene vodne rastline z nekaj listi in v vodo potopljenim čebulčkom. O teh romarskih rastlinah, ki so priplavale od kdove kod in ki bodo kdove kje pristale, je neki burmanski pesnik zložil pesem. V verzih blodijo na dolgih valovih kopnenja ozaljšane s cvetovi, ki jih tokrat niso imele. Popoldne sem šel znova med pagode.

Kadar pri nas govorimo o gotških katedralah, pomislimo na Notre Dame, Chartres, Coutances, Köln, Ulm, Dunaj itd. in ob tem potujemo po mestih našega starega kontinenta. Ko se srečujemo z Anando, Švezigon, Tatbinju, Švegudži, Mahabodi in mnogimi drugimi paganskimi pagodami, ostajam na prostoru 16 kvadratnih milj, ki ga je nekoč obsegalo kraljevsko mesto. Pagod v Paganu je dosti več kot katedral v Evropi.

Pagan je mamutsko pokopališče. Pravijo, da v njem našteješ pet tisoč svetilišč, nekoč pa da jih je bilo desetkrat več in še več. Če si v dneh njegovega razcveta po-

Naj ne bo vse skupna last

O kozmetičnih in higienskih pripomočkih v družini

Člani ene družine ali celo več družin, ki stanujejo skupaj, uporabljajo skupno kopalnico in seveda so potem pogosto tudi higieni in kozmetični pripomočki skupna last. Češje se vsi z istim glavnikom, uporabljajo skupno krtačo za lase in za roke, celo brisače si včasih sposodijo drug od drugega. Vsi se kopljejo v isti kadi, skoro redno je skupen škarj za umivanje nog, često tudi kozarec za zobe. Vsi rabijo isti pribor za nego nohtov, moški imajo skupni brivski aparat itd. Krema za nego obraza sicer ženske članice družine nerade posojajo druga drugi, zato pa so mnogokrat skupni rdečilo za lica, puder in drugo.

Čeprav so vsi člani iste družine, oziroma vsaj stalno skupaj živeča skupina ljudi, moramo posvariti pred skupno rabo vsaj tistih higienskih in kozmetičnih pripomočkov, ki jih ne moremo vsakikrat temeljito očistiti in razkužiti, ko smo jih rabili. Na koži, pravzaprav na površini telesa vsakega človeka, živi nam-

reč nešteto bakterij in plesnivk, ki sicer zanj niso kužne, lahko pa postanejo nevarne drugemu, če se preselijo nanj. In prav v kopalnicah in umivalnicah je tak prenos kaj lahek. Lahko jih prenesemo z brisačo, z neočistjenimi krtačami in glavniki, brivskim aparatom, s priborom za nego nohtov, z lesenimi posodami za umivanje in z rdečili in kremami.

Kako naj torej sodobno in higiensko uredimo kopalnico, oziroma tisti prostor, kjer se umivamo in negujemo telo? Kakšne naj bodo posode, ki jih uporabljamo vsi?

Prvo kar zahtevamo je, da ima vsak član svojo brisačo — ne — dve brisači, prvo za zgornji, drugo za spodnji del telesa. Brisače naj vise, da se lahko sproti suše. Vsak naj jih obesi vedno na isto, za njega določeno kljuko. Vsak član ima tako in tako svojo krtačko za zobe, naj ima še svoj poseben kozarec svoj glavnik in svojo krtačo za lase. Vsaka ženska naj se namaže s kremami in rdečili, ki jih uporablja samo ona. Če je le mogoče, naj ima vsak moški član lasten brivski aparat.

Higienski in kozmetični pripomočki, ki so last enega člana, naj bodo vedno na istem mestu, da jih drugi ne morejo zamenjati. Najboljše je, če ima vsak član družine svojo poličko ali del poličke, kjer vedno spravlja svoje utenzilije. Nekatero predmeto lahko spravimo tudi v majhne vrečke, ki jih obesimo. Morajo pa biti takšne, da jih ni težko temeljito očistiti.

Predmeti in posode, ki jih uporabljajo skupno vsi člani družine, naj bodo iz takega materiala, da jih lahko skrbno očistimo. Kadi so tako in tako zidane iz gladkih ploščic ali emajlirane in jih zato ni težko umiti. Za umivanje in kopanje nog nikar ne uporabljamo lesenih škafov, ki jih zelo težko očistimo. Pri-skrbimo si emajlirano posodo iz kovine. Le tako posodo lahko po uporabi skrbno razkužimo. Mnogi ljudje imajo namreč med prsti na nogah »svežo kožo«, ki jo povzročajo kožne plesnivke. S skupno leseno posodo za umivanje nog lahko bolezen prenesemo na drugega.

Pribor za nego nohtov na rokah in nogah moramo po uporabi temeljito očistiti. Dobro je, če škarjice prekuhamo. Tudi v nohtih in pod njimi rastejo namreč nekatere plesnivke. Tisti član družine, ki ima bolne nohte, pa mora imeti lasten pribor za manikiranje in lastno krtačo za umivanje rok in nog.

Krtačke za umivanje rok in telesa očistimo po uporabi tako, da jih položimo v milnico s ščetinami navzdol. Nato jih dobro splaknemo, otresemo in postavimo na polico. Položimo jih tako, da leže na robu, pa se bodo kmalu posušile.

Samo v primerih, ko se brijejo z britvijo, smejo vsi moški člani družine uporabljati skupno britev, ki jo lahko dobro razkužijo. Če pa se brijejo z brivskim aparatom, naj raje kupijo vsak svojega.

Razumljivo je, da morajo biti kopalnice in prostori za umivanje, ki jih uporablja vsa družina, vedno dobro prezračeni in očiščeni. Kjer je voda in toplota, je tudi mnogo vodnih hlapov. Brisače in krtače za umivanje se dolgo ne posuše. Ovlažijo se včasih celo stene, pod in pohištvo. Če pa prostor večkrat zračimo, se mokri predmeti hitreje posuše. Vлага tudi močno pospešuje plesnivost, ki se je vsi zelo bojimo.

Drobni nasveti

■ Rjo na kovinskih predmetih očistite s petrolejem.

■ Vonj po čebuli na rokah odstrani kuhinska sol. Po končanem delu natrite vlažne roke s soljo, nato pa jih splahnite v topli vodi.

■ Načeta salama počrni od zraka in svetlobe, zato gospodinje prvi reženj po navadi odvržejo. Temu se lahko izognemo, če odrezano površino salame namažemo z maslom ali mastjo in pokrijemo s kosčkom papirja.

■ Lažje opekline ozdravimo, če takoj položimo nanje obkladke iz narezanega surovega krompirja.

Poskusite!

ITALIJANSKA SOLATA

Potrebujete: 2 kuhana, olupljena in na kocke zrezana krompirja, 2 rdeči pesi, prav tako kuhani, olupljeni in zrezani, 1/4 l kuhane in ocejene gaha, manjšo skuhano cvetočo in 4 kisle kumarice, ki jih morate prav tako sesekljati. Vse sestavine dobro premešajte, posolite, dodajte tri trdo kuhana jajca in solato prelajte z majonezo.

RUSKA SOLATA

Vzemite 1/4 l kuhane belega fižola, 1/4 kg kuhane in na koščke zrezane rdeče pese, 2 trdo kuhani in sesekljani jajci ter 10 dkg haring ali sardin v olivnem olju. Ko vse to dobro premešate, dodajte še sol, za žlico kislih kaper, 1 dl olja, 1 dl vinskega kisa in žličko popra.

AMERIKANSKA SOLATA

Očistite, operite in zrežite na rezance 2 glavici zelene solate, dodajte 2 dl skuhanega graha, 1/2 žlice soli, 1/4 kilograma korenja, 1 zeleno in 1 jabolko (vse troje zribano v rezance), nato pa še 2 žlici sesekljanih orehov. Ko ste vse sestavine dobro zmešali, prelajte solato z majonezo, ki ste jo pripravili: z dvema rumenjaka, 1 dl olja, s sokom ene limone in z 1 dl paradižnikovega soka.

bral kamen s tal in ga zalučal v katerokoli smer, nisi mogel zgrešiti svetilišča. Tako pravi izročilo.

V kronikah je zapisano, da je mesto nastalo v tretjem stoletju po našem štetju. Živelo in razvijalo se je tisoč let. V trinajstem stoletju ga je porušil Kublaj kan, dokončno pa so ga opustošile selitve Šancev. Od cvetoče kraljevske prestolnice z neštetimi pagodami, kraljevskimi palačami, knjižnicami, hišami in skrbno razvejanim namakalnim sistemom so ostali samo zidovi: razbeljeni in bledi v sončni pripeki. Ob njih so oslale sence, po katerih sonce črta svoja pota: iz dneva v dan, iz stoletja v stoletje.

V tihoti grmov in pustih podivjanih stnišč šepeta molk odbežalega časa besede, ki so tuje ušesom. Grmičje in prah sta prekrila svet, kjer so nekoč živeli ljudje, ki so zgradili vso to množico svetilišč. Misli plezajo preko stopnišč v pagodah visoko pod nebo. Pisatelji, ki jim je ljuba zgodovinska snov (z izjemo Angleža Collisa), še niso odkrili te zlate jame za svoje pripovedništvo. In tudi filmarji še ne. V Hollywoodu še niso začeli iskati lepote, ki naj bi igrala pagansko kraljico.

Vse popoldne sem gazil prah z občutkom, da kalim spokojnost stvari in predmetov, ki jih je davna smrt izplačala z negibnostjo, in sem občutil svojo lastno odtujenost. Tuj mi je bil zvok drsajočih korakov in prah, ki so ga dvignili natikači. Na rečo ni bil tokrat ob meni Maung Tun s svojim prepevanjem in odvečnimi besedami. Tihota je bila globoka, kot na morskem dnu. Ničesar razen korakov je ni motilo. Niti žužnanje insektov ne.

Oddaljeno sonce se je počasi nizalo k slemenom oddaljenih templjev. Kakšna čudna kletev je preklela to zemljo, da je nekdanja riževa polja zamenjala s trnjem porasla pušča? Sonce je neusmiljeno opravilo svoje delo: izžgalo je prst in jo nagubalo z razpokami. Obarvalo jo

Solze in lepota

Neki slavni ameriški očesni zdravnik je raziskal vpliv solz na lepoto oči. Rezultat njegovih raziskovanj je prav zanimiv.

Solze imajo nalogo, da ubijajo mikrobo in ohranjajo oči čiste. To dejstvo je bilo znanstvenikom znano že doslej. Novo pa je odkritje, da je jok najboljša gimnastika za tisto mišico ki ima nalogo, da premika oko. Solze imajo velik vpliv na širjenje zenice in lesk oči. Solze so dobra gimnastika za oči. Kakor z gimnastiko krepimo ude, tako tudi s solzami razvijamo oči. Čim več solz poteče iz očesa, tem večje postanejo oči. Katera ženska pa si ne želi velikih, lesketajočih oči!

„Potolažite se,“ tolaži ameriški očesni zdravnik ženske. „Če morate zaradi slabega odnosa soljudi jokati, imejte vsaj zadoščenje, da vaše solze doprinašajo k lepoti vaših oči!“

Če smo si s cigaretnim ogorkom umazali obleko

Zelo pogosto se zgodi, da nam prižgana cigareta pade na obleko, ali pa da nam „eksplozija“ vžigalica. V najboljšem primeru se bo ta nesreča poznala na obleki v obliki malega rumenkasto-rjavega madeža. Če blago ni prežgano, si v takem primeru lahko pomagata sami. Zmešajte žlico 12 odstotnega vodikovega prekisa in dve žlici vode, namočite v to raztopino košček vate, dobro ga ožemite, tako, da ne bo več kapljala tekočina od njega, potem pa narahlo drgnite po madežu. Zelo važno je, da ne drgnete preveč, kajti sicer lahko srgate blago, ki je postalo na tem delu bolj občutljivo. Če je madež malenkosten, bo takoj izginil, če pa je močnejši, pustite po prvem čiščenju, da se blago osuši, nato pa čiščenje ponovite, kakor prej.

Ko ste madež očistili, bo potrebno še utrditi tkanino na narobni strani. Iz ostanka blaga ali kakega skritega roba potegnite vlakneno nit in v smeri vzorca prevlecite tkanino. Ne delajte vzlovov in ne zategujte, ker se bo sicer poznalo na prvi strani blaga. Če pa je ogorek ali vžigalica zapustila madež na beli popelinasti srajci, namočite tisti del srajce v raztopino: 1 del belilnega sredstva in 5 delov vode. Potem pa dobro izperite v veliko mrzle vode.

Pri sintetičnih tkaninah pa je vsaka taka majhna nesreča usodna, kajti ogorek ali vžigalica povzročita takoj luknjo in je potrebno torej strokovno krpanje.

je z ožganimi okri, sivinami in umbrami. Zelenje je ostalo samo v krošnjah palm in na kaktajah.

V svetiliščih so ostale Bude: brez prstov, brez rok, brez nog ali celo brez glav. Stolejja so pokazala malo spoštovanja do bogov. Nekateri pa so jih vendarle preživeli. Ostali so taki, kot so bili nekoč. Kot so jih z versko gorečnostjo in po svojih najboljših sposobnostih izoblikovali kiparji davnine. Ti bogovi se še vedno smehljajo, kot so se smehljali nekoč. Nekateri tisoč let, nekateri manj, drugi pa še dosli več. In še se bodo smehljali. Ne bom nespametno vprašal, kako dolgo še.

Kot zapuščenost spomina je deloval vonj razpokane zemlje in presušeni trav. Prav tako vonjajo tudi suhe korenine pod nalomljeno skorjo.

Večrilo se je, ko sem začel v veliko, po terasah nazobčano piramido — v Damajandži pagodo. V skromni in edini publikaciji o Paganu »Pictorial Guide to Pagan« sem prebral, da jo je v dvanaajstem stoletju sezidal kralj Naratu, ki je deželi vladal le tri leta in bil ubit, še preden je bilo svetilišče dograjeno. Njegovi nasledniki ga niso dogradili. Zaključek na vrhu piramide je ostal nedokončan, kot toliko drugih stvari, ki jih prehitijo naključja in čas.

Vstopil sem v zamračeni hlad hodnikov. Pripeljali so me v temačni centralni prostor. Skozi odprtine v vnanjem hodniškem vencu je vanj uhajala rdeča svetloba zahajajočega sonca. Premalo je bilo, da bi prostor razsvetlila. Zato se je vse skrivnostno utapljalo v temi. Zenice so se počasi razvlekale. Stisnjena k zidu se je vzpenjala velika soha sedečega Bude. Približal sem se ji in opazil na steni za njo čudovito naslikano stilizacijo »bo« drevesa. Mrak je mehčal celo te, z odločno potezo zarisane in obarvane ploskve.

(Nadaljevanje sledi)

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lekalni šport — 19.00 Odmev časa.

Sobota, 23. 5.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 11.40 Od plošče do plošče — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Osvojski menih“, pripovedka — 15.50 Za filateliste — 16.30 Širni pisani svet — 17.00 Veseli konec tedna z glasbo — 18.25 Ljudske pesmi — 20.15 Orkestrski koncert Slovenske filharmonije.

Nedelja, 24. 5.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke — 9.40 Wolfgang Amadeus Mozart: Koročnica v D-duru — 11.00 Dunajski zajtrk v zelenem — 12.45 Gledališka ogledalo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.05 Vesela petlja, vesela igranje — 19.45 Zabavna oddaja — 20.10 „Življenje iz druge raka“, slušna igra — 21.20 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 25. 5.: 8.00 Domovinski spisi — 8.15 Jutrarnji koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Kamorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kalček — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas! Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Štirideset let avstrijskega radia — 19.10 Zabavna oddaja — 19.25 In kaj menite vi? — 20.30 Koroška lovsko ura — 21.15 Operne melodije.

Torek, 26. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Pozdrav nate — 15.30 Ljudske pesmi — 16.00 Glasba zale — 17.00 Koncert pri kavi — 18.25 Če mene vprašate — 18.35 Domovinska oddaja — 19.00 XY vse vse — 20.15 Radijska igra — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 27. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Jutrarnji koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Vsake-mu svoje — 15.45 Mladi talenti igrajo — 16.00 Glasba zale — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Ljudske pesmi — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.30 Orkestrski koncert — 21.30 Sereada pred deselo.

Cetrtek, 28. 5.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Godba na pihala — 9.05 Popevke — 11.30 Zabavna oddaja — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.25 V duru in molu — 19.00 Sport — 19.30 Renesana glasba — 20.10 Klasiki v radiu: „Zimska pravljica“ — 21.30 Majhna večerna melodija.

Petek, 29. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Roberta Schumanna — 13.05 Evropska zabavna glasba — 13.50 Melodije Aleksandra Harnerja — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Kamorna glasba — 16.00 Glasba zale — 17.00 Koncert v kavarni — 18.35 Kaj pravi in-ba — 20.15 Dunajske pesmi in melodije — 20.45 Dunajski slavnostni tedni 1964.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutrarnja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na poti — 18.00 Dobro razpoloženi — 18.55 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Sport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet

Sobota, 23. 5.: 8.20 Veseli konec tedna z glasbo — 9.00 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Igramo za vas — 15.15 Preden postane moški mož — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Zabavna glasba — 17.10 Iz parlamenta — 18.00 Vsaka stvar ima dve strani — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 20.15 Avstrijska hit-parada — 21.45 Sport.

Nedelja, 24. 5.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.15 Glasbena mešanica — 11.00 Koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Ciganski zvoki — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.40 Pomlad je tu — 16.00 Evropska zabavna glasba — 18.00 Mali orkester radia Dunaj — 18.25 Nazaj v šolsko klop — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije Karla Pausperla — 19.55 Dunajski slavnostni tedni 1964: „Daphne“ — 22.20 Glasba zveni skozi noč.

Ponedeljek, 25. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.40 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.30 Evropska zabavna glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 19.30 Filharmoniki iz Varšave — 21.30 Sereada pred deselo.

Torek, 26. 5.: 8.20 Da, to je moja melodija — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Znanstveni orkestrski — 15.30 Glasba Ludwiga Tronarskega — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.10 Pestro mešano — 20.30 Operetna panorama — 21.30 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 27. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Veseli muzikanti — 13.20 Medicinsko mesečno poročilo — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Na eno divjo vrtnico — 16.00 Med Tem-zo in Innom — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdra-vnik — 18.00 Popevke — 19.30 Halo! Tenagerji! — 20.15 Nagomet — 21.15 Zabavna glasba.

Cetrtek, 28. 5.: 7.05 Orkester Heinz Buchold — 8.05 Veseli jutranji pozdrav — 9.00 Operni koncert — 10.00 Glasbeni pozdravi v duru in molu — 11.30 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Moderna za-bavna glasba — 14.30 „Žival“, pripovedka — 15.15 Ma-derna zabavna glasba — 16.00 „Car in tesar“, komična opera — 18.25 Gledališče po vsem svetu — 19.30 Pozor, znamenje — 20.30 Vseh devet!

Petek, 29. 5.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Za veselo ljudi — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 16.00 Otroška ura — 16.30 Ura pesmi — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Od plošče do plošče — 19.30 „Pompeji“, komedija — 21.00 Za filateliste — 21.25 Trele znamenje.

Slovenske oddaje

Sobota, 23. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
Nedelja, 24. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in volčimo.

Ponedeljek, 25. 5.: 14.15 Poročila, objave, pregled spora. Ta imenitna reč... (Igra B. Frank s svojimi Kranjci). 10 minut za športnike — 18.00 Za našo vas.

Torek, 26. 5.: 14.15 Poročila, objave. Koroške narodne. Iz ljudstva za ljudstvo.

Sreda, 27. 5.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite za-igrano.

Cetrtek, 28. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. 550 let Pljuške gore.

Petek, 29. 5.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka. Potrkan ples... (Koroški oktet, Tamburaši, Veseli planjarji).

TELEVIZIJA

Sobota, 23. 5.: 18.30 Poročila — 18.33 Kaj vidimo no-vega? — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Parazit — 21.10 Stari hotel — 21.30 Čas v sliki.

Nedelja, 24. 5.: 17.00 Svet mladine — 17.30 „Cafe Mo-na Dunaju“ — 19.00 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.20 Zanimala vas bo — 19.30 Oddaja televizijskega direktorja — 20.00 Poročila — 20.15 Veseliga.

Ponedeljek, 25. 5.: 18.33 Francoščina — 19.00 Sport — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00

well vam predstavlja — 23.35 Poročila.

Nedelja, 24. 5.: 11.00 Kmetijska oddaja — 11.30 Serijs-ki film za otroke — 18.00 Serijski film za otroke — 18.30 Trije možje so potrebni spremembe — 19.10 La-ramie, serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.45 Domutali Melak — 21.45 Poročila.

Ponedeljek, 25. 5.: 18.30 Poročila — 18.35 Lufkovni in risani filmi — 19.00 Obzornik — 19.30 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.30 Celovečerni film — 22.00 Poročila.

Sreda, 27. 5.: 17.00 Tečaj ruščine — 17.30 Tečaj angle-ščine — 18.00 Poročila — 18.05 Sanjica, slikanica — 18.20 Slike sveta, otroški filmski žurnal — 18.45 Britan-ska enciklopedija — 19.00 Obzornik — 19.30 S kamera po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.30 Nagomelna tekma — 21.30 Mladinski klub — 22.30 Kulturna tribuna — 23.00 Inšpektor Leclerc, film — 23.30 Poročila.

Cetrtek, 28. 5.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Tečaj francoščine — 17.30 Tečaj angleščine — 18.00 Poročila

RADIO PROGRAM

Kratki film — 20.10 Zabavna oddaja — 21.00 Športno omizje.

Torek, 26. 5.: 18.33 Angleščina — 19.00 Kratki film — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 21.10 Enaindvajset — 21.00 Horizonti.

Sreda, 27. 5.: 17.00 Za otroke: Pavliha — 17.45 Pri zdravniku rož — 18.33 Francoščina — 19.00 Slike iz Av-strije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Hočem živeti svoje življenje — 21.15 Športna oddaja.

Cetrtek, 28. 5.: 17.00 Za otroke — 17.35 Manuelin dnev-nik — 19.30 To morate videti — 20.00 Čas v sliki — 20.15 Kralj Cymbelin — 22.40 Vesela Holandija.

Petek, 29. 5.: 18.33 Tip revija — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Mesni pogovori — 21.15 Grad v Tirolu, veseloigra.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

Sobota, 23. 5.: 16.00 Praska pomlad — 17.20 Naga-metna tekma Francija — Madžarska — 20.00 Dnevnik — 20.45 Festival slovenske popevke — 21.45 Nekoč v ne-kem mestu, zabavno-glasbena oddaja — 22.45 Dick Po-

Največji kovanec sveta
bo razstavljen na svetovni razstavi
v New Yorku

Poleg drugih zanimivosti in atrak-cij, s katerimi se ponša svetovna razstava v New Yorku, bo letos po-letni razstavljen tudi desetletarski no-vec, ki velja za največji kovanec, kar so jih doslej sploh izdelali. Ko-vanec, ki nosi letnico 1664 — torej je star ravno 300 let — je vtila švedska livarna v Avesti; v njem je 19,8 kg bakra iz rudnikov pri Fa-lunu. V Avesti, mestu severozahod-no od Stockholma, so skovali skup-no 26.552 takih novcev, vendar so ohranjeni le trije: eden v stockholm-skem zgodovinskem muzeju, dva pa v zasebnih zbirkah.

Bakreni novci, ki si ga bodo lah-ko ogledali obiskovalci švedskega pa-viljona na newyorški svetovni raz-stavi, ima kot vsaka stara reč tudi svojo »življenjsko« zgodbo. Leta 1731 je bil sestavni del prtljage kra-lja Friderika II. na poti v nemško pokrajino Hessen. Dolgo ga je hra-nil hessenski deželni muzej, pred 80 leti pa se je pojavil v zasebni zbirki na Švedskem.

»V tistih časih, ko je bil ta kova-nec plačilno sredstvo v trgovini, ga je bilo treba spraviti na uprežni voz, kadar je menjal lastnika«, pravi u-radni zastopnik švedskih državnih kovnic; in temu pojasnilu prav ra-di verjamemo, saj je zelo dvomljivo, da bi kdo nosil v žepu 20 kg bakra.

Ta teden vam priporočamo:
Iz zaloge antikvaričnih knjig

- Louis Adamič: SMEH V DŽUNGLI, roman ameriškega priseljenca, 416 str. pl. 58 šil.
- Fran S. Finžgar: NIIVA, izbor črtic in novel, 460 str. pl. 34 šil.
- Anton Ingolič: VINSKI VRH, roman v dveh delih: Žeja-Trgatev, dve knjigi skupaj 516 str. ppl. 32 šil.
- Josip Jurčič: DOMEN, domača povest iz prejšnjega veka, 112 str. br. 6 šil.
- IZ BOJEV ZA OSVOBODITEV, zbirka črtic iz druge svetovne vojne, 176 str. br. 8 šil.
- Juš Kozak: LESENA ŽLICA, roman iz časov fašistične okupacije, 384 str. br. 28 šil.
- Miško Kranjec: MAJHNE SO TE STVARI, zbirka novel, 484 str. ppl. 16 šil.
- Tone Seliskar: HIŠA BREZ OKEN, povesti in črtice, 180 str. ppl. 16 šil.
- Mitja Vošnjak: NAŠA VELIKA MATURA, študentska mladina ob izbruhu vojne, 306 str. ppl. 19 šil.
- Ciril Kosmač: IZ MOJE DOMOVINE, zbirka novel, 246 str. slik. priloge, ppl. 20 šil.
- Fran Levstik: IZBRANI SPISI ZA MLADINO, 220 str. ilustr. pl. 16 šil.
- Milan Pugalj: IZBRANE NOVELE, 348str. ppl. 20 šil.
- Štefka Strojnikova: JASTREB KROŽI, roman, 188 str. ppl. 12 šil.
- VOJSKA IN LJUDJE, zbirka partizanskih povesti, 144 str. br. 7 šil.
- Ilka Vašletova: MEJAŠI, povest iz davnih dni, 160 str. ppl. 14 šil.
- Prežihov Voranc: LIUBEZEN NA ODORU, izbor iz zbirke „Samorastniki“, 168 str. br. 12 šil.
- Ivan S. Turgenjev: IZBRANO DELO I, novele in povesti, 592 str. pl. 28 šil.
- Alphonse Daudet: JACK, roman v dveh knjigah, skupno 444 str. ppl. 32 šil.
- Thomas Hardy: ČISTA ŽENA, roman, ki je ob izidu močno razburil du-hove, 512 str. pl. 42 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

Ponedeljek, 25. 5.: 8.05 Pesmi o Titu — 8.20 Vedra godala — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Prizori iz opere „Ero z onega sveta“ — 10.15 Pri mlajših sloven-skih skladateljih — 12.15 Zabavna glasba — 12.25 Za prijetno razvedrilo — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 S knjižnega trga — 17.05 Svečanost ob prihodu štalfele mladosti v Beograd — 18.45 Narava in človek — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra RTV Zagreb.

Torek, 26. 5.: 6.20 Tečaj angleščine — 8.05 Popevke in zvoki vzhodnih dežel — 8.35 Ljubiteljem narodne in domače glasbe — 8.55 Radijska šola — 9.25 Ritmi Južne Amerike — 9.45 Pojela mezzosopranistka Blanka Zec in baritonist Karlo Kamučič — 10.15 Slovenski ansambl zabavne glasbe — 10.40 Iz opere „Evgenij Onjegin“ — 12.25 Med domačimi vižarji — 14.05 Radijska šola — 14.35 Narodne pesmi iz gorenjskega kola — 17.05 Kon-cert po željah — 18.10 Sovjetski pevec Vladimir Trašin — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Rado Simo-niti: Pesmi in priredbe narodnih o morju — 20.20 Radijs-ka igra — 21.45 Klasični mojstri v starih in novih po-snetkih.

Sreda, 27. 5.: 6.20 Tečaj makedonskega jezika — 8.05 Jutrarnji divertimento — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Bolgarska zabavna glasba — 10.15 Narodna pes-mi sovjetskih narodov — 10.45 Človek in zdravje — 12.25 Vedri pomladni zvoki — 13.30 Spored solistične glasbe — 14.05 Radijska šola — 14.35 Priljubljene popevke — 15.40 Kamorni zbor RTV Ljubljana — 17.05 Chopin-ska-datelj: Od Mallorce do Nohanfa — 18.10 Mojstri or-kestrske igre — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Za-bavne melodije vzhodno-nemških skladateljev — 20.30 Iz Haendlovih oper — 22.10 Potovanje s popevkami.

Cetrtek, 28. 5.: 6.20 Tečaj ruskega jezika — 8.05 Z opernih in koncertnih odrov — 8.55 Radijska šola — 9.25 Radi bi vas zabavali — 10.15 Delavska godba iz Trbovelj — 12.25 Lahka glasba — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Za-bavni zbori — 17.15 Turistična oddaja — 18.10 Veseli zvoki — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Cetrkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Operatni zvoki — 21.00 Goethejeva lirika.

Petek, 29. 5.: 6.20 Tečaj hrvaško-srbskega jezika — 8.50 Valčki Straussa, Zellerja, Ziehrerja in Millöckerja — 8.30 Slovenske narodne — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Med suilami — 10.15 Iz Verdijske opere „Rigo-letto“ — 10.35 Novost na knjižni polici — 12.25 Domače melodije za veselo opoldne — 13.30 Violinist Alija Der-melj in violončelist Ciril Škerjanc — 14.05 Radijska šola — 14.35 S popevkami in melodijami po vzhodnih de-želah — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Zabavna gla-sba — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Popoldne pri dunajskih klasičih — 18.10 Pesmi barbe in dela — 18.30 Pripovedujejo nam — 20.00 Koncertantna zabavna glasba — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Novi posnetki iz domače glasbene literature — 21.15 O morju in pomorščakih.

Penzion Miškulnik
PODIERBERK PRI ŠKOFICAH

odpre v nedeljo, 24. maja, svojo lastno gostilno. Priporočamo se z dobro kuhinjo, negovanimi pijača-mi in gostoljubno postrežbo.

Vedno spet aktualno vprašanje:

Tobak in njegov vpliv na zdravje

Za kadilce v Ameriki in tudi drugod po svetu se letošnje leto ni začelo preveč raz-veseljivo: skupina desetih ameriških znanstvenikov (pet kadilcev in pet nekadilcev) je objavila 387 strani obsegajoče poročilo, ki ga je sestavila na podlagi 14-meseč-nega proučevanja vpliva tobaka oziroma kajenja na zdravje človeka. Omenjeni znanstveniki, ki jim je tozadevno nalogo zastavil še pokojni predsednik Kennedy, so svoje delo opravljali v največji tajnosti. Zbrali so se v kletni dvorani medicinske knjiž-nice v Bethesda (Maryland), kjer so razpravljali in se posvetovali, izven konferenčne dvorane pa so molčali tako člani odbora kakor tudi njihovih sto in več pomočnikov, kajti vezal jih je sklep: tistega, ki bo kljub prepovedi govoril, preden bo delo oprav-ljeno, bodo odslovili. Šele po 14 mesecih so presenetili javnost s svojim obširnim poročilom, zgrajenim na strokovnih in znanstvenih razpravah, ki so bile po drugi sve-tovni vojni objavljene o vprašanju „Kajenje in zdravje“.

„Nič dobrega za kadilce cigaret“, tako so po objavi poročila zapisali ameriški listi. Znanstveniki so namreč ugotovili, da po-

meni kajenje cigaret tolikšno nevarnost za zdravje, da so upravičeni nasprotni ukrepi. Število smrtnih primerov med kadilci je po mnenju tega odbora 1,68-krat višje kot med nekadilci; število kadilcev cigaret je — v primerjavi z nekadilci — še posebno visoko zlasti pri naslednjih boleznih: rak na plju-čih (10,8-krat višje), bronhitis in emfizem (6,1), rak v grlu (5,4), rak v ustni votlini (4,1), rak na požiralniku (3,4), želodčni čiri (2,8), druge bolezni krvnega obtoka (2,6) in bolezni srčne korone (1,7).

Nasprotno pa je prišel odbor znanstveni-kov do zaključka, da je kajenje cigar in pipe neprimerno manj škodljivo zdravju. Šte-vilke o smrtnosti med kadilci cigar se ska-rjaja nič ne razlikuje od podatkov o ne-kadilcih — če dnevna poraba ne presega petih cigar. Pri moških, ki pokadijo pet ali več cigar dnevno, se smrtnost že „rahlo“ zviša (za 9 do 27 odstotkov); o kadilcih pi-pe pa sodijo člani odbora, da so dovtet-nejši za raka v ustni votlini in na ustnicah.

Objavljeno poročilo je v ameriški in med-narodni javnosti sprožilo precej živahne raz-prave. Oglasili so se številni strokovnjaki in nestrokovnjaki, slišati je bilo najrazličnejše komentarje. Eni so se v polni meri pridružili mnenju ameriških znanstvenikov, drugi so imeli do njih nekoliko pomislekov, tretji pa so jih sploh zavrnili.

In kako so reagirali neposredno prizadeti — kadilci sami? Ameriški listi, ki so takoj poslali svoje poročevalce na cesto, med ljudi, so zapisali: „cigareta se še vedno ka-di vsepovsod, kajti kadilci so se zdrznili le za hip, nato pa je bilo spet vse pri starem“.

Med gorskimi velikani: Pogled na Jalovec

O B I Š Č I T E J U G O S L A V I J O !

- idealne počitnice
- prekrasen dopust
v vseh letnih časih
- olajšave pred in po sezoni

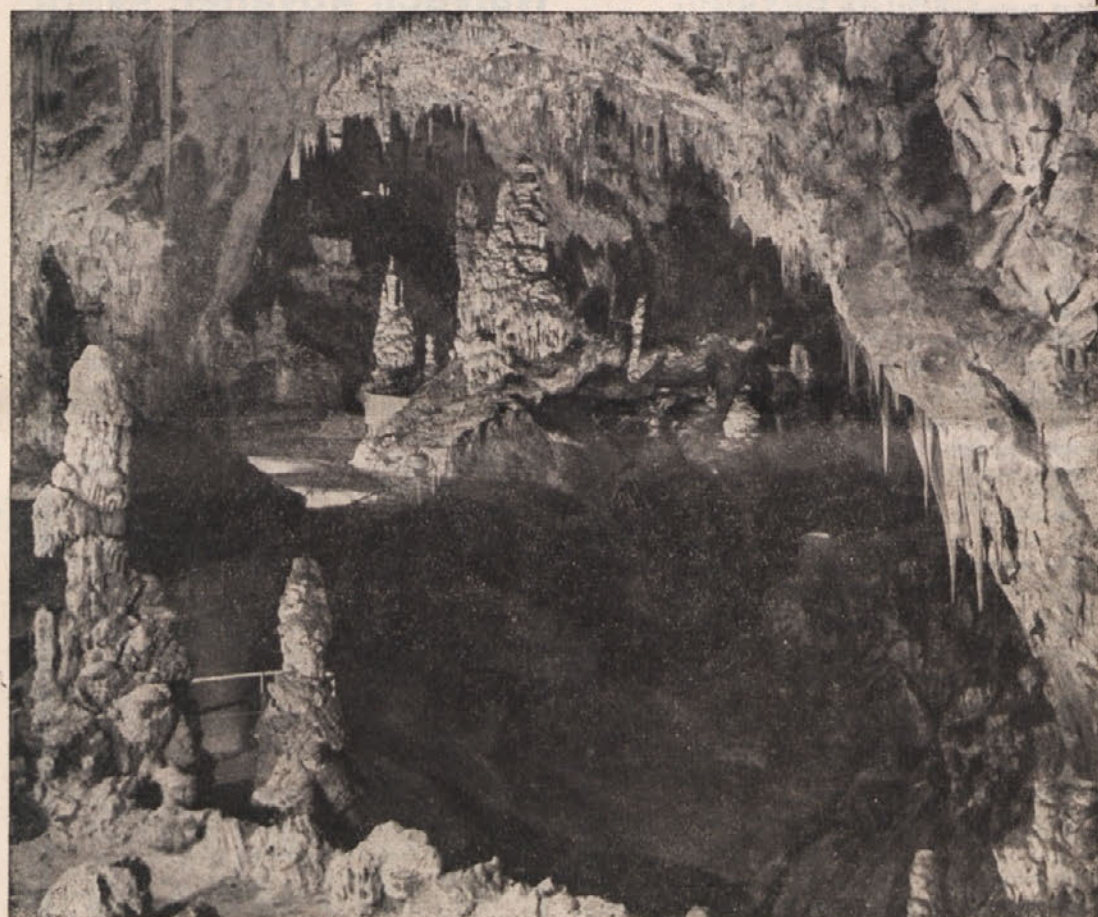
GORE - KRAS - MORJE
zdravilišča
SONCE

- lov
- ribolov v morju in gorskih potokih
- podvodni ribolov
- okrevanje

JUGOSLAVIJA
dežela kontrastov

Očarale vas bodo njene naravne lepote,
posebne kuhinjske specialitete,
zgodovinski ter kulturni spomeniki,
novi in moderni hoteli . . . šport.

Ob sinjem Jadranu: Zgodovinski Kotor

Čudoviti kraški svet: Postojnska jama

SONCE
JUGOSLAVIJA

Poslužite se jugoslovanskih letalskih linij!
Z JAT-om boste v najkrajšem času na cilju vaših sanj!
Udoben, hiter in moderen polet bo podaljšal
vaš dopust.

Informacije v turističnih uradih ali pri
JUGOSLAWISCHE FREMDENVERKEHRSWERBUNG
JUGOSLOVENSKI AEROTRANSPORT - JAT
Wien, I., Mahlerstraße 3